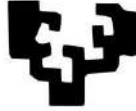

eman ta zabal zazu

Universidad del País Vasco Euskal Herriko Unibertsitatea

Entzundako hizkuntzaren inputa aintzat hartuta, 2-3 urte bitarteko haur baten hizkuntza jabekuntza euskaran eta gaztelanian Komunikazio Garapena Neurtzeko Zerrenda (KGNZ) baliatuz

---

Ainhoa Barandiaran Noguera (Euskal Herriko Unibertsitatea UPV/ EHU)

Eukal Ikasketak. 2016-2017 ikasturtea

Graduko jakintza-arloa: Psikolinguistika

Zuzendaria: Mari Jose Ezeizabarrena Segurola

Aurkibidea

Laburpena	2
1. Sarrera	4
2. L-ren ikerketa longitudinala	9
2.1. Parte-hartzailea eta inguru soziolinguistikoa	9
2.2. Tresna	11
2.3. Datu-bilketaren antolaketa	14
2.4. Aurreikuspenak	17
3. Emaitzak	18
3.1. <i>Hitz zerrenda eta Vocabulario</i> azpiatala	18
3.2. <i>Haurrak hitzak nola ekoizten dituen eta Usos del lenguaje</i> azpiatala	20
3.3. <i>Hitz amaierak eta Terminaciones de las palabras</i> azpiatala	22
3.4. <i>Adizkiak eta Verbos difíciles</i> azpiatala	23
3.5. <i>Esaldien konplexutasuna eta Complejidad morfosintáctica</i> azpiatala	25
4. Eztabaida	27
5. Ondorioak	30
6. Bibliografia	31

Laburpena:

Lan honetan, entzundako hizkuntzaren inputa (kantitatea) aintzat hartuta, 2-3 urte bitarteko jaiotzetiko elebidun baten komunikazio garapen goiztiarra aztertu da, euskaran eta gaztelanian. Haurraren komunikazio garapen goiztiarra aztertzeko gurasoek emandako informazioetan oinarrituta dagoen *MacArthur-Bates* tresnaren bitartez burutu da datu-bilketa. Euskararako egokitzapena (Barreña, Garcia, Ezeizabarrena, Arratibel, Olano, Barnes, Petuya eta Colina, 2008) eta gaztelaniarako egokitzapena (Lopez-Ornat, Gallego, Gallo, Karaousou, Mariscal eta Martinez, 2005) baliatu dira datuak biltzeko. Bi egokitzapen hauez gain, KGNZ-III (Garcia, Barreña, Ezeizabarrena, Almgren, Arratibel eta Barnes, 2013) ere baliatu da azken datu bilketan datuak biltzeko.

Haurraren inguruan egiten diren hizkuntzek eragina dute haurraren hizkuntzaren garapenean (Barreña, Ezeizabarrena eta Garcia, 2008), eta hortaz, haur elebidunen hizkuntza jabekuntza aztertzerakoan, aintzat hartzekoa da hizkuntza bakoitzean haurrak entzuten duen kantitatea. Haurraren amak emandako informazioetan oinarrituta, haurrak entzuten duenaren %75a euskarazkoa eta %25a gaztelaniazkoa dela ondorioztatu da. Gurasoak euskaraz mintzatzen zaizkio haurrari, eta amona gaztelaniaz. Gurasoek beren artean gaztelaniaz hitz egiten dute.

Haurraren komunikazio garapen goiztiarra aztertzerakoan, hiztegia ez ezik gramatika ere aztertu da (hitzak nola esaten dituen, hitz-amaierak, adizkiak eta esaldien konplexutasuna) eta luzaroko datu-bilketa eraman da aurrera. Haurrak entzuten duen hizkuntzaren kantitatea aintzat hartuta, honakoa da lanaren helburua: batetik, haurraren euskarako eta gaztelaniako datuak alderatu dira, bi hizkuntzetan orekatua/ desorekatua den jakin nahi baita. Bestetik, haurraren datuak “datu normatibo”ekin alderatu dira (bere adinkideen datuekin), adinkide dituen haurrekiko nolako hizkuntza-jabekuntza erakusten duen ere jakin nahi baita.

Inputaren ezaugarrietan oinarrituta, batetik, haurrak gehiago entzuten duen hizkuntzan garapen goiztiarragoa, eta gutxien entzuten duen hizkuntzan garapen motelagoa erakustea espero da. Bi hizkuntzetan asimetria erakustea espero da. Bestetik, euskaran euskaldun elebkarren pare egotea eta gaztelanian gaztelaniadun elebkarrek baino garapen motelagoa erakustea aurreikusi zitekeen.

Inputaren ezaugarrietan oinarrituta egindako aurreikuspenekin bat datozen eta ez datozen emaitzak atera dira. Batetik, bi hizkuntzen arteko oreka/ desorekari dagokionean, aurreikuspenak bete dira. Euskarari, gehiago entzuten duen hizkuntzan, gaztelanian, gutxiago entzuten duen hizkuntzan, baino garapen goiztiarra erakusten du haurrak. Honela, datuek bi hizkuntzen garapena asimetrikoa dela erakusten dute. Bestetik, haurraren datuak “datu normatibo”ekin parekatzerakoan, hein handi batean aurreikuspenak bete badira ere, ez dira guztiz bete. Espero bezala, euskarako datuek euskaldun elebarraren pare jartzen dute haurra, eta gaztelaniako datuek gaztelaniadun elebarraren azpitik. Hala ere, entzundakoaren kantitatea aintzat hartuta, espero baino garapen motelagoa erakusten du haurrak gaztelanian.

Lan honetan, entzundako hizkuntzaren kantitateak hizkuntza jabekuntza elebidunean eragina duela ikusi da. Hala ere, haurrak gaztelania gazteleradun elebarrak baino motelago garatzea espero bazen ere, emaitzek erakusten dutena baino garapen aurreratuagoa aurreikusi zitekeen hiztegiaren eta gramatikaren jabekuntzan, betiere entzundakoaren kantitatea aintzat hartuta.

Haurrek entzuten duten inguruko hizkuntza guztiak ez du eragin bera haurren hizkuntza jabekuntzan (Ezeizabarrena eta beste, in press). Honela, hizkuntza bakoitzean entzundakoaren kantitateak eragina izateaz gain, haurrari berari egiten zaion hizkuntzak berebiziko garrantzia duela ikusi da, hots, ez dela parekoa gurasoek haurrari euskaraz egitea eta haurrak gurasoen elkarrizketak gaztelaniaz entzutea. Inguruko hizkuntzek eragina dute haurraren, baina entzuten den guztiak ez du modu berean eragiten. Hizkuntzaren “esposizio zuzenak” eta “zeharkako esposizioak” ez dute eragin bera haurraren hizkuntzaren jabekuntza goiztiarrean.

1. Sarrera

Lan honetan 2-3 urte bitarteko jaiotzetiko elebiduna den haur baten hizkuntza jabekuntza edo komunikazio garapena aztertu da, entzundako bi hizkuntzen kantitatea aintzat hartuta. Haurra elebiduna da, txikitatik euskara eta gaztelania entzun baititu gurasoen ahotik. Entzundakoaren inputa (entzundako hizkuntza-kantitatea) kontuan hartuta, haurraren bi hizkuntzen hizkuntza jabekuntza goiztiarra nolakoa den ikusi nahi izan da.

Haur baten hizkuntza jabekuntza elebakarra, elebiduna zein eleanitza izan daiteke. Hizkuntza jabekuntza elebiduna familian bi hizkuntza entzun dituzten haurrek duten hizkuntza jabekuntza da (Barreña eta Almgren, 2000). Lan honetan elebitasunaren definizio ezberdinak ikus daitezkeela azaltzen dute autoreek eta beraien ustez elebitasunaren kontzeptua ezin daiteke bakarra izan, izan ere, haurrek elebitasunera heltzeko jarraitzen dituzten bideak ugari dira. Esaterako, haur batzuek familian eskuratzen dute elebitasuna, eta beste batzuek, eskolan.

De Houwer (2009) lanean haur txiki elebidunak bi taldetan bereizten dira. Alde batetik, “jaiotzetiko elebidunak” daude eta bestetik, “ondo-ondoko elebidunak”. Izenek iradokitzen duten moduan, jaiotzetiko elebidunak jaiotzetatik bi hizkuntza entzun dituztenak dira eta ondo-ondoko elebidunak bigarren hizkuntza goiztiarra dutenak, baina jaiotzetatik bi hizkuntza entzun ez dituztenak edota bi hizkuntzak etxean ikasi ez dituztenak.

Hizkuntza jabekuntza elebiduna dela ziurtatzeko, Barreñak eta Almgrenek hiru aldagai proposatzen dituzte. Lehenik, haurrak hizkuntzak noiztik entzuten dituen hartu behar da kontuan. Adibidez, McLaughlin-entzat (1978) nahikoa da bi hizkuntzak hiru urte izaterako entzutea “haurra elebidun”tzat hartzeko. Aldiz, Padilla & Lindholm-entzat (1978) bi hizkuntzak jaiotzetatik entzun behar ditu haurrak “jabekuntza elebiduna” izan dadin. De Houwer-en aburuz (1978) nahikoa izango da hilabetea izan aurretik bi hizkuntzak entzutea haurrak “jabekuntza elebiduna” izan dezan. Barreña eta Almgrenek dioskute nazioarteko ikerlari gehienek aburuz hizkuntza baten jabekuntza elebiduntzat hartzeko hizkuntza biak oso txikitatik entzun eta ikasi behar dituztela haurrek. Bigarrenik, entzundakoaren kantitatea aintzat hartu behar da hizkuntza jabekuntza elebiduntzat hartzeko. Haurraren hizkuntza jabekuntza elebiduna izan dadin,

nolabaiteko hizkuntza bien arteko oreka beharrezkoa da. Hirugarrenik, entzundako hizkuntzaren edo inputaren bereizketari erreparatu behar zaio. Ikerlari gehienek garrantzi handia ematen diote “pertsona bat hizkuntza bat” (Ronjat, 1913) leloari. Hau da, lagun bakoitzarekin beti hizkuntza bera erabiltzea, eta ondorioz, haurrak bi hizkuntzak bereizita entzutea. Halere, Barreña eta Almgrenek gogora ekartzen dute ez dela ahantzi behar gehienetan haurrak laster batean jabetzen direla gurasoek hizkuntza bat darabiltela elkarrekin ari direnean.

Haur elebidunek hizkuntzak bereizteko duten gaitasunaren gainean bi iritzi daude. Alde batetik, haur elebidunen datuak aztertuta Volterra eta Taeschner (1978) eta Redlinger eta Park (1980) lanetan haur elebidunek gramatika eta hiztegi bakarra dituztela ondorioztatzen da, honela ikerlari hauen aburuz haur elebidunek ez dituzte bi hizkuntzak hasiera-hasieratik bereizten. Hala ere, onartzen dute hiru urte ingururekin haurrek bi hizkuntzak bereizten dituztela. Bestalde, ikertzaile askok aurkako iritzia dute, De Houwer (1995), Genesse eta beste (1995), Deuchar eta Quay (2000), Bel (2001) edota Genesse (2003) lanetan ikus daitekeen bezala. Azken ikerlari hauen aburuz, haurrak bi hizkuntzak bereizteko gai dira hasieratik. Bi hizkuntzak aldi berean eta bereizita entzunez gero, bereizita garatzen ditu haurrak bi hizkuntzak garapenaren hasiera-hasieratik (Barreña eta beste, 2008).

Jaiotzetiko elebidunek bi hizkuntza entzuteak ez du esan nahi bi hizkuntzetan maila bera izango dutenik, ezta biak menperatuko dituztenik ere (De Houwer, 2009). Ezberdindu egin behar da jabekuntza elebiduna izatea eta hizkuntza bi menderatzea. Izan ere, haur baten hizkuntza jabekuntza elebidunak ez dakar berarekin etorkizunean nahi eta ez bi hizkuntzak erabat menderatzea edota bietan erosotasunez hitz egitea (Barreña eta Almgren, 2000).

De Houwerrek ere azaltzen duen moduan, posible da jaiotzetiko haur elebidun batek txikitatik bi hizkuntza entzun arren biak hitz egitera ez iristea, biak ulertu arren. Jaiotzatik bi hizkuntza entzun, baina hizkuntza bakarra hitz egitera iritsi direnei, “elebidun pasiboak” deitzen zaie, haurtzaroan bi hizkuntza entzun badituzte ere eta biak ulertzen badituzte ere, bakarra hitz egitera iritsi direlako. Batzuetan pentsatu izan da jaiotzetiko elebidunek bi hizkuntzak maila berdinean menperatzen dituztela, baina ez da beti horrela izaten.

De Houwerrek diosku haurrak jaiotzatik bi hizkuntza entzun baditu, normalena haurrak bi hizkuntza horiek familian entzun izana dela. Sarritan, jaiotzatik elebidun diren haurren gurasoak hizkuntza ezberdinetako hiztunak izaten dira, eta hortaz, haurrari bi hizkuntzatan hitz egiten diote, guraso bakoitzak batean. Bada De Houwerrek azaltzen duen etxeko beste egoera bat. Kasu honetan, gurasoak elebidunak dira eta bi hizkuntza hitz egiten dituzte. Horrela, euren artean hizkuntza batean egin, baina haurra jaiotakoan haurrari dakiten beste hizkuntzan hitz egitea erabakitzen dute gurasoek. Hortaz, etxean bi hizkuntza hitz egiten dituzte familia hauetan. Horrela, haurra jaio aurretik bikote elebakarra osatzen bazuten ere, familia izandakoan familia elebidun bilakatzen dira. Hau gertatzeko arrazoiak anitzak izan daitezke, hala nola, gurasoek hitz egiten duten hizkuntza bakarraz gain haurrari beste hizkuntza bat erakutsi nahi izatea. Euskal Herrian ere badira horrelako egoerak. Badira gurasoak, non beraien arteko eguneroko bizitza gaztelaniaz egiten duten arren, haurra jaiotakoan haurrari euskaraz hitz egiteko hautua egiten duten.

Aldi-bereko haur elebidun batzuek bi hizkuntzak orekatuta entzunda jaiotzatik garapen paraleloa erakutsi dezakete bi hizkuntzetan, hau da, bi hizkuntzak elebakarrek bezala garatu ditzakete. Hala ere, ez dira gutxi bi hizkuntzak orekatuta entzunda ere bi hizkuntzetan erritmo ezberdina erakusten duten haur elebidun goiztiarrak. Haur hauek “hizkuntza indartsu” bat eta “hizkuntza ahul” bat dutela esan izan da (Ezeizabarrena, Garcia, Almgren eta Barreña, in press).

Haurraren inguruan egiten diren hizkuntzek eragina dute haurraren hizkuntzaren garapenean (Barreña, Ezeizabarrena eta Garcia, 2008). Barreña eta beste (2008) lanak euskararen presentzia-mailak, hots, haurrak euskara entzuten pasatzen duen denborak eragina duela haurraren hizkuntza garapenean erakutsi du, eta orokorrean, haurraren inguruan egiten diren hizkuntzek eragina dutela haurraren hizkuntza garapenean. Honenbestez, ohikoa da haurrak gehiago entzuten duen hizkuntzan garapen bizkorragoa erakustea, hiztegi aberatsagoa edota gramatika garatuagoa erakutsiz.

Barreña eta beste (2008) lanean jasotako inputak elebitasunari eragiten diola baieztatzen da. Hau kontuan hartuta, euskara entzuten duten haur elebidunak hiru multzotan sailkatzen dituzte entzundako hizkuntzaren arabera aldagaia kontuan hartuz. Lehenengo multzoan, “euskaldun elebakarrak” deitutakoak daude

(entzundakoaren >%90 euskaraz izan dutenena). Bigarren multzoan, elebidunak izanik “euskara nagusidun elebidun” deitutakoak daude (entzundakoaren %60tik %90era euskarazkoa izan dutenena) eta, azkenik, hirugarren multzoan, “erdara nagusidun elebidun” deitutakoak daude (euskara, entzundakoaren %60 baino gutxiago izan dutenena). *Entzundako hizkuntzaren eragina haur euskaldun txikien gramatika-garapenean* (2008) lanean erdara nagusi duten elebidunek beste bi taldetakoek baino emaitza apalagoak erakusten dituzte euskararen garapenari dagokionean, salbuespenik gabe. Euskara nagusi dutenek (elebatarrek zein elebidunek) erdara nagusi duten elebidunen taldeari alde esanguratsua ateratzen diote. Euskaldun elebatarren artean eta elebidun izanik euskara nagusizat dutenen artean, aldiz, ez da alde esanguratsurik ikusten.

Haurrek entzuten duten inguruko hizkuntza guztiak ez du eragin bera haurren hizkuntza jabekuntzan (Ezeizabarrena eta beste, in press). Entzundako hizkuntzaren “esposizio zuzena” eta “zeharkako esposizioa” bereizi behar dira. “Esposizio zuzena” haurrari zuzenean egiten zaion hizkuntzarena izango da. “Zeharkako esposizioa” haurrari zuzenean egiten ez zaiona izango da, hau da, telebistan entzuten duena edota bere ingurukoek egiten duten hizkuntza, baina ez berari zuzenean egiten zaiona.

Lana burutzeko gurasoen informazioetan oinarritzen den *MacArthur-Bates* tresna baliatu da. Tresnak haurrak entzundako hizkuntzaren inguruko informazioa jasotzea ahalbidetzen du. Tresnaren helburu nagusia haurren hizkuntza eta komunikazio garapen goiztiarra neurtzea da, haurren hizkuntzarako gaitasuna neurtzen duen aldetik. Euskararako egokitzapena eta gaztelaniarako egokitzapena baliatu dira lan honetan. *MacArthur-Bates* tresnan gurasoak dira haurraren garapenaren berriemaileak.

Bi datu-bilketa metodo baliatu daitezke haurren hizkuntza jabekuntza aztertzerakoan: “metodo transbertsala” eta “luzaroko metodoa”. Metodo transbertsalaren bitartez haur askoren datu-bilketa burutu daiteke, metodoak haur askoren datuak biltzeko aukera ematen baitu. Modu honetan, haur kopuru handi samar baten datuak biltzen direnez, orokorpenak egiteko aukera izaten da. Luzaroko metodoa, aldiz, haur bakar baten datu-bilketa burutzeko baliatzen da eta ikerketa denboran luzatzen da metodo transbertsalarekin ez bezala. Luzaroko metodoa subjektuaren edo parte hartzailearen menpekota da, izan ere, ikerketak irauten duen denbora tartean

subjektuak aukera izan behar du ikerketan parte hartzeko. Luzaroko metodoak badu muga bat, egiazki, haur bakar baten datuak biltzen direnez, ez dago orokorpenak egiteko aukerarik. Bi metodoen ahulguneak saihestearren autore batzuek bien arteko konbinaketa bat proposatu izan dute. Bien arteko konbinaketa hau metodo sekuentziala izenaz ezagutzen da (Serra, 2000).

MacArthur-Bates tresna bera eta gainerako hizkuntzetan egin diren egokitzapenak metodo transbertsalaren bitartez burututakoak dira, haur askoren datu bilketa eraman baitute aurrera adituek, ondoren orokorpenak egin ahal izateko. Lan honetan, *MacArthur-Bates* tresna erabilia datu-bilketarako luzaroko metodoa baliatu da, haur bakar baten datuak bildu baitira lau hilabeteren buruan.

Ingurune euskalduneko haur elebidun baten datuak eskuratu nahi ziren, bi hizkuntzen garapena ikusteaz gain, gaztelania euskara baino gutxiago entzunda bi hizkuntzen arteko oreka/ desoreka nolakoa den ikusteko. Horrela, Ordiziako haur baten hizkuntzazko informazioak baliatuz lana burutzea erabaki zen.

Haurrak entzuten dituen hizkuntzek haurraren hizkuntzen garapenean eragina dutela aintzat hartzen da lan honetan. Modu honetan, haur baten euskararen eta gaztelaniaren hizkuntza jabekuntza aztertu nahi da, entzun dituen hizkuntzek uste den bezala eragina dutela frogatzeko asmoarekin. Gehien entzuten duen hizkuntzan, euskararen, garapen bizkorragoa erakustea eta gutxien entzuten duen hizkuntzan, gaztelanian, garapen motelagoa erakustea espero da, eta lanaren helburua hau honela den ikustea da, hots, entzundako hizkuntzaren kantitateak haurraren hizkuntza garapenean eragina duen ikustea da helburua.

Bi alderaketa egingo dira horretarako. Batetik, haurrak euskararen eta gaztelanian, bi hizkuntzetan, duen hizkuntza jabekuntza alderatuko da, jabekuntza orekatua ala desorekatua den ikusteko. Bestetik, haurraren euskarako datuak euskarako egokitzapeneko “datu normatibo”ekin eta gaztelaniako datuak gaztelaniako egokitzapeneko “datu normatibo”ekin alderatuko dira.

Haurrak bi hizkuntzak berdindatu, ala hizkuntza bat bestea baino gehiago garatu du? Gehiago entzun duen hizkuntzan garapen goiztiarragoa erakusten al du

haurrak? Ikerketa enpirikoa eraman da aurrera haurren hizkuntza jabekuntza nolakoa den jakiteko.

2. L-ren ikerketa longitudinala

2.1. Parte-hartzailea eta inguru soziolinguistikoa

Haurrari Laia ezizenaz deituko zaio hemendik aurrera. Ezizena haurren datu pertsonalak babesteko asmoarekin baliatuko da, anonimotasuna gordetzeko. Haurren gurasoen baimena eta Batzorde Etikoaren baimena eskuratu dira lana egin ahal izateko.

Datu bilketa hasterako Laiak 2;8ko adina zuen eta bukatzerako 3;0ko adina, hortaz, datu bilketa lau hilabeteren buruan egin da.

Laia haur elebiduna da, bi hizkuntzak entzuten baititu etxean egunerokotasunean. Hala ere, zalantzak badira jaiotzetiko elebiduna den ala ondoz ondoko elebiduna den erabakitzerako garaian. Ondoz ondoko elebiduna etxean hizkuntza bakarra entzun duen eta ondoren bigarren hizkuntza goiz ikasi duen haurra litzateke eta jaiotzetiko elebiduna txikitatik etxean bi hizkuntza entzun dituen. Haur bat elebiduna denean eta jaiotzetiko elebiduna ala ondoz ondoko elebiduna dela erabaki behar denean, garrantzitsua da haurren datuak kontuan hartzea. Modu honetan, perfil soziolinguistikoari erreparatu behar zaio, etxeko sozializazioari batez ere.

Etxeko sozializazioari dagokionean, etxeko hizkuntzak bi dira: euskara eta gaztelania. Gurasoak elebidunak dira, ondoz ondoko elebidunak. Batak etxean euskara bakarrik jaso zuen bere haurtzaroan eta ondoren eskolatze garaian ikasi zuen gaztelania. Besteak, aldiz, etxean gaztelania jaso zuen eta ondoren nerabezaroan hasi zen euskararekin. Hortaz, gurasoek badakite euskaraz hitz egiten eta haurrari euskaraz hitz egiten diote, bai amak eta bai aitak. Hau honela izanda ere, gurasoek beren artean gaztelaniaz hitz egiten dute, eta hortaz, haurrak etxean bi hizkuntza entzuten ditu jaiotzetik, euskara eta gaztelania.

Haurren elebitasun motari dagokionean, bi modutan pentsatu daiteke. Batetik, haurrari gurasoek hizkuntza bakarrean egiten diotenez, pentsatu daiteke haurra ondoz ondoko elebiduna dela. Bestetik, kontuan hartzen bada gurasoek haurrari euskaraz hitz egin arren haurrak etxean egunerokotasunean bi hizkuntza entzuten dituela, jaiotzetiko

elebiduna dela pentsatu daiteke. Lan honetan Laia jaiotzetiko elebiduntzat hartuko da, bi hizkuntzak jaiotzatik entzun baititu etxean.

Etxean euskara eta gaztelania entzuten dituela aintzat hartzea garrantzitsua da, baina etxeko sozializazioarekin ingurune soziolinguistikoa ere kontuan hartzea komeni da. Haurra ingurune euskaldunekoa (Ordizia) da eta euskarak presentzia esanguratsua du bertan. Hala ere, gaztelaniak ere badu indarra haurren inguru soziolinguistikoan. Ordizia ez da euskara hutsean bizi den herria eta honek hizkuntza erabileran garrantzia du. Egia da haurra txikia dela oraindik, baina kalean entzuten duen hizkuntza garrantzitsua izan daiteke haurren hizkuntza jabekuntzan. Etxean gaztelania eta euskara entzuten dituen moduan, kalean ere gaztelania eta euskara, biak, entzuten ditu. Ordiziako datu soziolinguistikoei dagokienean, kale-erabilera eta hizkuntza-gaitasunaren datuak ekarri dira lan honetara.

Ordiziako hizkuntza-gaitasunari dagokionean eta “Ordiziako euskara atala”ko 2011ko datuak aintzat hartuta, elebidunak %57’2, elebidun hartzailak %20’96 eta erdaldun elebakarrak %21’81 dira. Kaleko erabilerari dagokionean, haurrak dira euskara gehien erabiltzen dutenak (%57), gero gazteak (%44’10), gero helduak (%30’10) eta gero adinekoak (%24’8). Oro har, datu hauen arabera, badirudi zenbat eta gazteago, orduan eta euskararen erabilera handiagoa dela. Kale-erabileraren datuek iradokitzen dute haurrak bakarrik daudenean nabarmen gehiago hitz egiten dutela euskaraz (%62’8) eta euskara gutxiago entzuten da helduen artean, batez ere haurrik inguruan ez denean (%24’6). Aipatzekoa da, iturri honen arabera, Ordiziako erdigunean duela 18 urte egindako neurketen arabera %23’4koa zela euskararen erabilera, eta gaur egungo erdigunean egindako neurketek euskararen erabilera %44’1ekoa dela iradokitzen dute (Ordiziako Euskara Atala, 2010).

MacArthur-Bates tresnak hurrek entzundako hizkuntzen inguruko datuak biltzea ahalbidetzen du. Horretarako, haurrak zaintzaile (ama, aita, irakaslea, amona ...) bakoitzarekin zenbat denbora igarotzen duen astean zehaztea eskatzen zaie gurasoei galdesorta betetzerakoan, eta zein hizkuntzatan egiten dion horietako bakoitzak haurrari. Informazio honek, haurrak hizkuntza bakoitzean zenbat entzuten duen kalkulatzea ahalbidetzen du.

Laia D ereduari dago eskolatuta, beraz eskolan euskaraz mintzatzen zaizkio irakasleak. Asteazken zehar egunean zazpi ordu ematen ditu amarekin eta lau ordu aitarekin. Asteburua bi gurasoekin igarotzen du. Esan bezala, gurasoak euskaraz mintzatzen zaizkio Laiari, baina kontuan hartu behar da ama, aita eta Laia daudenean, gurasoen arteko elkarrizketak gaztelaniaz entzuten dituela haurrak, eta hortaz, bi hizkuntza entzuten dituela, euskara eta gaztelania. Amonarekin astean 3tan 2 ordu egoten da haurra, gutxi gora behera, eta amona gaztelaniaz mintzatzen zaio haurrari. Datu bilketak iraun bitartean, aitarekin eta amarekin Laia egon den denbora ez da aldatu, baina haurraren amak esanda, amonarekin astean denbora gutxiago pasa du datu bilketaren erdialdetik amaierara.

Laiaren amak emandako informazioetan oinarrituta, Laiak hizkuntza bakoitzean ehunekoetan zenbat entzuten duen ondorioztatu daiteke. Laiak entzuten duenaren %75a euskaraz dela eta gainontzeko %25a gaztelaniaz dela iradokitzen digute haurraren amak emandako informazioek. Arestian aipatutako Barreña eta beste (2008) laneko euskaldun elebidunen sailkapenaren arabera, Laiak entzuten duenaren %75a euskarazkoa izanik, bigarren multzoan aurkitzen da, “euskara nagusidun elebidun” deiturikoen taldean (entzundakoaren %60tik %90era euskarazkoa dutenen taldean).

2.2. Tresna

Batetik, *Komunikazio Garapena Neurtzeko Zerrenda (KGNZ)* (Barreña eta beste, 2008) baliatu da euskarako datuak biltzeko eta datuak interpretatzeko. Bestetik, *Inventario de Desarrollo Comunicativo MacArthur* (Lopez-Ornat eta beste, 2005) baliatu da gaztelaniako datuak biltzeko eta interpretatzeko. Bi egokitzapen hauen jatorrizkoa ingelesez sortutako *MacArthur-Bates Communicative Development Inventories* (CDI) (Fenson, Dale, Reznick, Thal, Bates, Hartung, Pethick eta Reylli, 1993) tresna da.

Tresnak haurrak entzundako hizkuntzaren inguruko informazioa jasotzea ahalbidetzen du eta helburu nagusia haurren hizkuntza eta komunikazio garapen goiztiarra neurtzea da. CDIak hizkuntza bakoitzaren inguruko garapen linguistiko eta komunikatiboaren profila ematen digu eta haur bat dagokion adin ebolutiboan kokatzen du. Tresnak hizkuntzaren garapenean haurrak izan ditzakeen atzerapen edo arazoak identifikatzen lagundu dezake.

MacArthur-Bates tresna 64 hizkuntzetara egokituta dago, tartean euskarara eta gaztelaniara. Horrela, CDIak hizkuntzen artean konparaketak egitea ahalbidetzen du. Modu honetan, haurren elebitasun maila neurtzeko baliabideak eskaintzen ditu tresnak eta lan honetan modu honetan baliatu da tresna.

Tresna honetan haurren hizkuntza jabekuntza goiztiarraren inguruko datuak gurasoen informazioen bitartez eskuratzen dira. CDI tresnaren euskararako egokitzapena egin duten adituek diote 90eko hamarkadaren hasieratik gaur egun arte gurasoek betetako galdetegiaren erabilerak gero eta garrantzi handiagoa duela garapen goiztiarraren gaitasun komunikatibo eta linguistikoa neurtzerakoan. Modu honetan, ikerkuntza edo ebaluazio klinikoetako hizkuntza-lagin edo froga estrukturatuago eta estandarizatuagoen osagarri egokiak iruditzen zaizkie adituei gurasoen informazioak. KGNZren egileek dioskute gurasoen informazioak saio klinikoetan jasotzen diren informazioak bezain adierazgarriak izan daitezkeela, gurasoen informazioetan hurbileko datuak biltzen baitira.

MacArthur-Bates tresnaren euskararako egokitzapenak hiru galdesorta ditu, Lehen KGNZ, Bigarren KGNZ eta Hirugarren KGNZ. 8-50 hilabete bitarteko haurren datuak eskuratzea ahalbidetzen dute hiru galdesortek. Lehenengo galdesortak (*Hitzak eta Keinuak*) 8-15 hilabete bitarteko haurren hizkuntza garapen goiztiarraren berri ematen du, bigarren galdesortak (*Hitzak eta esaldiak*) 16-30 hilabete bitarteko haurrena eta hirugarren galdesortak 30-50 hilabete bitartekoena. Lan honetan bigarren eta hirugarren galdesortak baliatu dira datuak biltzeko.

Bigarren galdesorta (Bigarren KGNZ) bi atal nagusik osatzen dute. Lehenengo atalak informazio lexikoa jasotzen du (hitzei buruzko informazioa) eta bigarren atalak gramatika biltzen du (gramatika-markei eta esaldiei buruzko informazioa). Lehenengo atalak, *Haurrek esaten dituzten hitzak* atalak, bi azpiatal ditu. Lehenengo azpiatala *Ekoizten dituen hitzen zerrenda* da. Bigarren azpiatala *Haurrak hitzak nola erabiltzen dituen* da eta bertan iraganaz, etorkizunaz eta bertan ez dauden objektu eta pertsonen haurra nola aritzen den jakiteko galderak daude. Bigarren atala, *Esaldiak eta gramatika* deiturikoa, lau azpiataletan banatuta dago. Lehenengo azpiatala *Hitz amaierak* da eta plural, kasu eta aspektu marken ekoizpenaren berri ematen du. Bigarren azpiatala *Adizkiak* da eta oinarritzko aditz laguntzaileen eta aditz trinkoen ekoizpenaren berri

ematen du. Hirugarren azpiatala *Haurra hasita al dago hitzak lotzen?* izenekoa da eta laugarren azpiatala *Esaldien konplexutasuna* izenekoa. Azken azpiatal honetan garapen morfosintaktikoaren urrats garrantzitsuenak biltzen dira.

Laiaren euskarako datuak biltzeko Bigarren KGNZ baliatu da, azken datu bilketan izan ezik, non Hirugarren KGNZ baliatu zen, *Haur euskaldunen komunikazio-garapena neurtzen 30-50 hilabete bitartean: MacArthur-Bates CDI-III tresnaren euskal bertsioa* (Barreña eta beste, 2013). Egokitzapena *MacArthur-Bates Communicative Development Inventories: Level III* (CDI-III)-rena da. Galdesorta hau 30-50 hilabete bitarteko haurren hizkuntza garapen goiztiarraren berri emateko prestatuta dago. CDI-a 64 hizkuntzetara egokitu bada ere, CDI-IIIa hizkuntza gutxi batzuetara besterik ez dago egokituta. Oraingoz, Erresuma Batuko ingelesera (Oliver eta beste, 2002) eta euskarara egokitu da, eta Mexikoko gaztelaniara (Jackson-Maldonado, 2011) eta suedierara (Eriksson, 2011) egokitzen ari dira.

CDI-IIIren euskararako egokitzapenak, oro har, jatorrizko bertsioaren egiturari jarraitzen dio. Hala ere, euskal morfologia ingelesekoa baino konplexuagoa denez, item kopuru gehiago ditu euskararako egokitzapenak morfologia itemen eta konplexutasun gramatikaren ataletan (Barreña eta beste, 2013). Honako atal hauek ditu KGNZ-IIIk: *Hitz zerrenda, Hitz-amaierak, Adizkiak, Hitzak lotzen, Esaldien adibideak, Egiturak eta Esaldien erabilera*.

MacArthur-Bates tresnaren gaztelaniarako egokitzapenak bi galdesorta ditu, lehena eta bigarrena, baina ez du CDI-IIIren egokitzapenik. Lehenengo galdesortak 8-16 hilabete bitarteko haurren hizkuntzazko datuak eskuratzea ahalbidetzen du eta bigarren galdesortak 16-30 hilabete bitarteko haurrena. Lan honetan gaztelaniako bigarren galdesorta baliatu da eta hiru atal ditu: *bokalizazioak, hitzak eta gramatika*.

Lehenengo atalak *Vocalizaciones* atalak, azpiatal bakarra du. Atal hau berria da *MacArthur-Bates* inbentarioen artean, gaztelaniarako egokitzapenean agertzen baita atal hau lehenengo aldiz. Bigarren atalak, *Palabras* atalak, hiru azpiatal ditu. Lehenengo azpiatala *Desarrollo del vocabulario* izenekoa da eta bertan haurraren lexikoaren bilakaeraren berri ematen da. Bigarren azpiatala *Vocabulario* izenekoa da eta haurrak esaten dituen hitz zerrenda baten berri ematen du. Hirugarren azpiatala *Usos del lenguaje* izenekoa da eta hizkuntzaren erabileraren berri ematea du helburu.

Gaztelararako egokitzapeneko bigarren galdesortako hirugarren atala *Gramática* deitzen da eta bost azpiatalez osatuta dago. Lehenengo azpiatala *Terminaciones de las palabras* deiturikoa da eta bertan morfologia nominalaren ebaluatzea eramaten da aurrera. Bigarren azpiatala *Verbos difíciles* deiturikoa da eta azpiatal honetan aditz irregularrak dira aztergai daudenak. Hirugarren azpiatala *Palabras sorprendentes* izenekoa da eta bertan erregela morfosintaktikoen orokortzeak dira hizpide daudenak. Laugarren azpiatala *Combinación de palabras* izenekoa da eta hurrek elkartzen dituzten lehenengo hitzen inguruko informazioa biltzen da atal honetan. Azken azpiatalean, *Complejidad morfosintáctica* deiturikoan, garapen morfosintaktikoaren inguruko informazioa biltzen da.

Euskararako egokitzapena (Lehenengo KGNZ eta Bigarren KGNZ) burutzeko 1.417 subjekturen datuak eskuratu zituzten. Lehenengo galdesorta 442 hurren gurasoek bete zuten eta bigarren galdesorta 975 hurren gurasoek. KGNZ-III burutzeko 1.024 subjekturen datuak eskuratu zituzten.

Gaztelaniarako egokitzapena burutzeko 1.005 subjekturen datuak eskuratu zituzten. Lehenengo galde sorta 412 hurren gurasoek bete zuten eta bigarren galde sorta 593 hurren gurasoek.

2.3. Datu-bilketaren antolaketa

Lan honetan asmoa Laiaren hizkuntza jabekuntzaren garapena aztertzea denez eta Laia elebiduna denez, hizkuntza bakarra aztertuko balitz ez litzateke informazio guztia jasoko, hau da, Laiaren hizkuntza jabekuntzaren atal bat aztertu gabe geldituko litzateke. Hortaz, garrantzitsua da epe batez (lan honetan lau hilabetez) hizkuntza garapen osoa aztertzea, hots, euskarako eta gaztelaniako hizkuntza garapena aztertzea. Gainera, Laiaren hizkuntza jabekuntzaren garapena aztertzearekin, Laiaren elebitasuna datu-bilketa egindako epean nolakoa den ere jakin nahi da, kontuan hartu behar baita elebitasunaren garapen osoa, haurraren benetako hizkuntza jabekuntzaren ezagupenera heltzeko.

Laiaren hizkuntza garapenaren azterketan ez dira euskarako eta gaztelaniako egokitzapenetako atal guztiak baliatu. Honakoa da egindako analisia:

Lehenik, Bigarren KGNZko lehenengo ataleko lehenengo azpiatala eta gaztelaniako egokitzapeneko bigarren ataleko bigarren azpiatala aztertu dira, *Hitz zerrenda* eta *Vocabulario* azpiatalak zehazki. Modu honetan, haurrak hizkuntza bakoitzean duen hiztegiaren garapena neurtu nahi izan da. KGNZ-IIIko *Hitz zerrenda* atala ere baliatu da (azken datu-bilketan soilik).

Bigarrenik, Bigarren KGNZko lehenengo ataleko bigarren azpiatala eta gaztelaniako egokitzapeneko bigarren ataleko hirugarren azpiatala aztertu dira. *Haurrak hitzak nola erabiltzen dituen* eta *Usos del lenguaje* azpiatalak zehazki.

Hirugarrenik, Bigarren KGNZko bigarren ataleko lehenengo azpiatala eta gaztelaniako egokitzapeneko hirugarren ataleko lehenengo azpiatala aztertu dira, *Hitz amaierak* eta *Terminaciones de las palabras* azpiatalak. KGNZ-IIIko *Hitz amaierak* atala ere baliatu da (azken datu-bilketan soilik).

Laugarrenik, Bigarren KGNZko bigarren ataleko bigarren azpiatala eta gaztelaniako egokitzapeneko hirugarren ataleko bigarren azpiatala aztertu dira. *Adizkiak* eta *Verbos difíciles* azpiatalak zehazki. KGNZ-IIIko *Adizkiak* atala ere baliatu da (azken datu-bilketan soilik).

Bosgarrenik, Bigarren KGNZko bigarren ataleko laugarren azpiatala eta gaztelaniako egokitzapeneko hirugarren ataleko bosgarren atala aztertu dira, *Esaldien konplexutasuna* eta *Complejidad morfosintáctica* azpiatalak zehazki.

Atal hauetaz gain KGNZ-IIIko *Egiturak eta Esaldien erabilera* atalak ere baliatu dira.

Aipaturiko atal guztiek ez dute gauza bera neurtzen. Lexikoa eta gramatika aztertu dira, Barreña eta beste (2008) lanean haur elebidunek entzuten duten hizkuntza bakoitzaren kantitateak lexikoan eta gramatikan eragina duela ikusten baita. Honela, galdesortetako hitz zerrenden bitartez haurrak esaten dituen hitzen berri jakin ahal izan da, hau da, lexikoa aztertu da. Gramatika aztertzeari dagokionean, izen-morfologia arakatu da *hitz-amaierak* atalaren bitartez eta aditz-morfologia *adizkiak* atalaren bitartez. *Esaldien konplexutasuna* atalarekin haurraren garapen morfosintaktikoaren berri eduki nahi izan da. *Haurrak hitzak nola erabiltzen dituen* atalaren bitartez haurrak

pasatutako gertakarien inguruan, geroaldiko gauzen inguruan edota aurrean ez dituen gauzen inguruan hitz egiten duen neurtu nahi izan da.

Laiaren hizkuntzazko datuak euskararako egokitzapeneko eta gaztelaniarako egokitzapeneko eskuliburuetakoko milatik gora haurren datuen gainean kalkulaturako pertzentilekin erkatu dira, Laiaren garapen ebolutiboa gainerako haurrenekin alderatuz nolakoa den ikusteko. Honekin batera, bi hizkuntzetako datuak erkatu dira, zein hizkuntzetan duen garapen gehiago ikusteko asmoarekin, honela, entzundakoaren inputak eragina duen ikusi ahal izateko. Datuak interpretatzeko eskuliburuetakoko ereduak jarraitu zaie eta emaitzetan ikusiko den bezala kopuruei erreparatu zaie azterketa honetan, atal bakoitzean egiten edo esaten dituen item kopuruei.

Datu bilketaren prozedurari dagokionean, haurraren gurasoekin harremanetan jarri eta proiektuaren berri eman ondoren, gurasoek baiezkota eman zuten. Era honetan, baimena eskuratzeari ekin zitzaion lanari ekin baino lehenago, haurra adin txikikoa izanik haurraren eskubideak eta anonimosotasuna gordetzeko. Hasiera batean, datu-bilketa egiterakoan bi pertsona ezberdinek beteko zituztela galdesortak erabaki zen, amak euskarako galdesorta eta amonak gaztelaniako galdesorta. Haurraren amarekin batera egutegi antolaketa bat egitea adostu zen galdesortak betetzeko bi astez behin geratzeko asmoarekin. Inkestak haurraren amak edo amonak bakarrik ez betetzea erabaki zen, edozein zalantza momentuan azaldua izan zedin eta datuak biltzerakoan arazoak saihestu zitezela.

Asmoa galdesortak Laiaren amak eta amonak betetzea bazen ere, azkenean amak bete behar izan zituen bai euskarako eta bai gaztelaniako galdesortak ere. Ez da posible izan haurraren amonak galdesortak betetzea. Laiaren amarekin datu bilketa bi astez behin egitea adostu bazen ere, ez zen beti posible izan. Guztira 8 saio burutu ziren, hona hemen xehetasun gehixeago:

Lehenengo datu bilketa 2016ko azaroko laugarren astean egitea aurreikusi zen eta hala egin zen, baina euskarako datuak bakarrik bildu ziren.

Bigarren datu bilketa 2016ko abenduko bigarren astean egitea aurreikusi zen eta hala egin zen. Euskarako zein gaztelaniako datuak bildu ziren.

Hirugarren datu bilketa 2016ko abenduko laugarren astean egitea aurreikusi zen eta hala izan zen. Euskarako zein gaztelaniako datuak bildu ziren.

Laugarren datu bilketa 2017ko urtarrileko bigarren astean egitea aurreikusi zen eta hala egin zen, baina gaztelaniako datuak bakarrik bildu ziren.

Bosgarren datu bilketa 2017ko urtarrileko laugarren astean egitea aurreikusi zen eta ez zen hala izan. Otsaileko lehenengo astean burutu zen bosgarren datu-bilketa. Euskarako zein gaztelaniako datuak bildu ziren.

Seigarren datu bilketa 2017ko otsaileko bigarren astean egitea aurreikusten zen, baina bosgarren datu bilketa otsaileko lehenengo astean egin zenez, seigarren, zazpigarren eta zortzigarren datu bilketak astebete atzeratu ziren. Horrela, seigarren datu bilketa otsaileko hirugarren astean burutu zen eta euskarako zein gaztelaniako datuak bildu ziren.

Zazpigarren datu bilketa 2017ko otsaileko laugarren astean egitea aurreikusten bazen ere, aurretik azaldutakoagatik astebete beranduago burutu zen, martxoko lehenengo astean zehazki. Euskarako eta gaztelaniako datuak bildu ziren.

Zortzigarren datu bilketa 2017ko martxoko bigarren astean egitea aurreikusten bazen ere, martxoko hirugarren astean burutu zen azkenik. Datu-bilketa honetan euskarako datuak bakarrik bildu ziren, eta *MacArthur-Bates* tresnaren euskararako egokitzapeneko *Komunikazio Garapena Neurtzeko Zerrenda III* galdesorta erabili zen, aurrekoetan ez bezala (Bigarren KGNZ erabili baitzen).

2.4. Aurreikuspenak

Haurrak entzuten dituen hizkuntzek eragina dute bere hizkuntza jabekuntza goiztiarraren garapenean, eta, hortaz, haurrak gehiago entzuten duen hizkuntzan garapen goiztiarra erakutsiko duela pentsatzen da. Laiak entzuten duenaren %75 inguru euskaraz dela eta %25 inguru gaztelera dela ondorioztatu daiteke Laiaren amak emandako informazioetan oinarrituta.

Barreña eta beste (2008) lanean gaztelania nagusi duten elebidunek euskara nagusi dutenek eta euskaldun elebakarrak direnek baino emaitza apalagoak erakusten dituzte euskararen jabekuntzari dagokionean. Lan berean, euskaldun elebakarren eta

euskara nagusi duten elebidunen artean ez da alde esanguratsurik topatzen. Beraz, honetan oinarrituta, euskaraz euskaldun elebatarren parean egongo dela, eta bestalde, gazteleraz gazteleradun elebatarrek baino emaitza apalagoak izango dituela aurreikusi zitekeen. Hau da, entzundako hizkuntzen kantitatea aintzat hartuta, Laia 31-35 hilabeterekin adinkide dituen euskaldun elebatarren parean egotea, eta erdaldun elebatarren alboan emaitza apalagoak erakustea espero da. Aipatutakoa aurreikuspen orokorra izanik, atalkako aurreikuspenak azalduko dira jarraian. Laiak atal bakoitzean eskuratuko duen pertzentilaren (eta hortaz atal bakoitzean ekoiziko dituen item kopuruaren) aurreikuspena emango da.

Bigarren KGNZri eta gaztelaniako galdesortari erreparatu, Laiaren adinkideen datuak aintzat hartuta, euskaraz 40-80 bitarteko pertzentila eta gaztelaniaz 30-50 bitarteko pertzentila erakustea espero da. Honela, *Hitz zerrenda* atalean euskaraz 409-558 hitz inguru eta gaztelaniaz 303-400 hitz inguru ekoiztea aurreikusten da. *Haurrak hitzak nola ekoizten dituen* atalean euskaraz 5 item ekoiztea eta gazteleraz 3-4 item ekoiztea aurreikusten da. *Hitz amaierak* atalean euskaraz 5-8 hitz amaiera inguru eta gaztelaniaz 10-13 hitz amaiera inguru ekoiztea aurreikusten da. *Adizkiak* atalean euskaraz 6-19 adizki inguru eta gaztelaniaz 6-8 adizki inguru ekoiztea aurreikusten da. *Esaldien konplexutasuna* atalean euskaraz 18-31 item inguru ekoiztea eta gazteleraz 39-59 puntu inguru izatea aurreikusten da.

KGNZ-IIIko galdesortari erreparatu, Laiaren 35 hilabeteko datuak eskuliburuko 35 hilabeteko hurren datuekin alderatuta, 40-80 bitarteko pertzentila erakustea aurreikusten da. Honela, *Hitz zerrenda* atalean 72-103 hitz inguru ekoiztea, *Hitz amaierak* atalean 10-15 hitz amaiera ekoiztea, *Adizkiak* atalean 9-16 adizki inguru ekoiztea, *Egiturak* atalean 8-18 esaldi inguru ekoiztea eta *Esaldien erabilera* atalean 5-8 item ekoiztea aurreikusten da.

3. Emaitzak

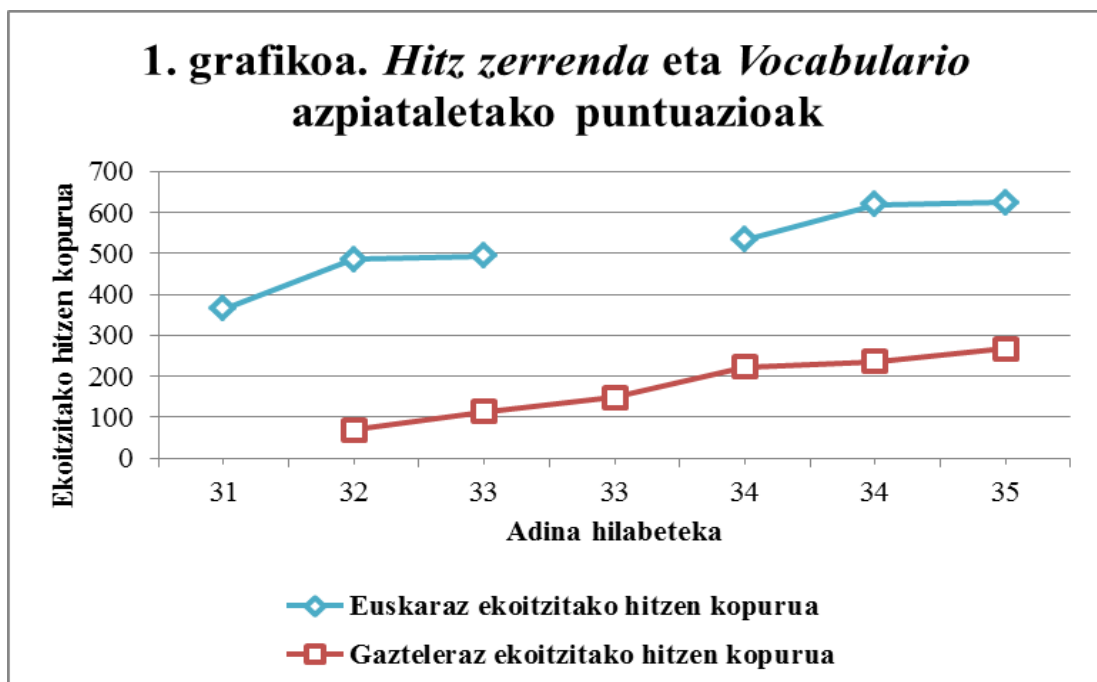
3.1. *Hitz zerrenda eta Vocabulario* azpiatala:

Azpiatal honetan hiztegiaren garapena neurtzeko hitz zerrenda baliatuz haurrak euskaraz eta gaztelaniaz ekoizten dituen hitz kopuruak jasotzen dira.

Gurasoek bete beharreko euskararako egokitzapeneko galdesortak azpiatal honi 654 hitz eskaintzen dizkio. Honela, 654 hitzetatik gurasoek euren haurrek esaten dituztenak markatu behar dituzte. Haurrak hitzen bat horrela edo beste era batera esaten badu (adibidez, “pilota” esan beharrean “piota” esaten badu) markatzeko eskatzen zaie gurasoei. KGNZ-IIIk *Hitz zerrenda* atalean 120 item ditu eta galdesortan haurrak esaten dituen hitzak markatu behar dituzte gurasoek. Gaztelarako egokitzapenak *Vocabulario* azpiatalean 588 item ditu. Laiaren amari Laiak esaten dituen hitzak markatzeko eskatu zitzaion.

Hitzen ekoizpenaren garapena etengabea da haurrengan. Euskaradun 16 hilabeteko haurren ekoizpena 20 hitzekoa da batz bestea, 20 hilabeteko haurrena 100ekoa, 27 hilabeteko haurrena 300 hitzekoa eta 30 hilabetekoena 400 hitzetara iristen da (Barreña eta beste, 2008). Lehenengo grafikoan Laiaren hitzen ekoizpenaren garapena etengabea dela ikusi dezakegu, bai euskaraz eta baita gaztelanian ere. Adinak gora egin ahala hitz kopuru gehiago ekoizten dituzte haurrek.

Lehenengo grafikoan KGNZ-II eta gaztelaniako egokitzapenaren bitartez eskuratutako datuak ikusi daitezke. KGNZ-IIIko datuak ez daude grafikoan islatuta.

Grafikoa interpretatzerakoan kontuan hartu behar da euskarako galdesortak eta gaztelaniako galdesortak ez dutela hitz kopuru bera. Euskarako galdesortak 654 hitz dituen bitartean gaztelaniakoak 588 hitz baititu.

Laiak 31 hilabeterekin euskaraz gazteleraz baino 295 hitz gehiago ekoizten ditu eta 35 hilabeterekin 357 hitz gehiago. Lehenengo grafikoak erakusten duen bezala, Laiaren hitzen ekoizpena etengabea da bai euskarari eta baita gaztelan ere. Hala ere, 31-35 hilabete bitartean euskaraz ekoiztutako hitzen kopurua gaztelaniaz ekoiztutakoena baino dezente handiagoa da.

Gaztelaniako egokitzapeneko egileen arabera gazteleradun haurrak 16-17 hilabete tartean hasten dira hitzak ekoizten eta ez dute 200 hitzen ekoizpena gainditzen (López-Ornat eta beste, 2005). Laiak 34 hilabeterekin gaztelaniako galdesortako 223 hitz ekoizten ditu, 16-17 hilabeteko gaztelaniadun elebakarren parean jartzen delarik 34 hilabeterekin.

Euskarako datuak euskarako egokitzapeneko “datu normatibo”ekin alderatuta, 31 hilabeterekin 35eko pertzentila erakusten du eta 35 hilabeterekin 99ko pertzentila.

KGNZ-III galdesortako 120 hitzetatik 85 hitz ekoizten ditu Laiak 35 hilabeterekin. Datu hauen arabera 55eko pertzentila erakusten du Laiak.

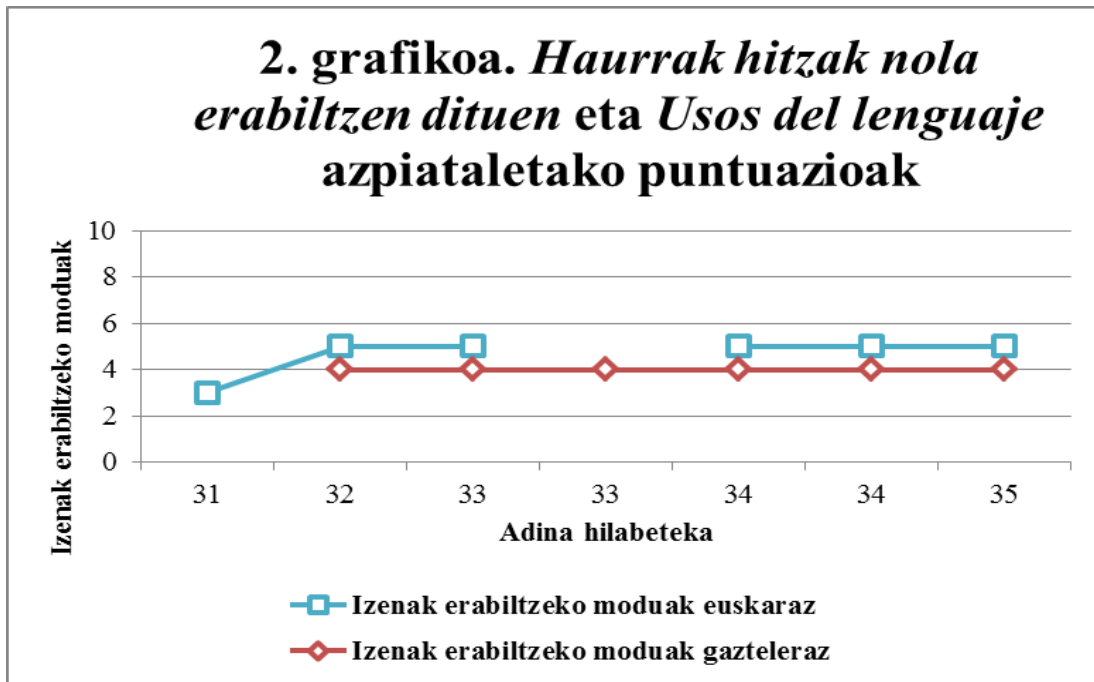
Gaztelaniako datuak gaztelaniako egokitzapeneko “datu normatibo”ekin alderatuta, 32 hilabeterekin 5eko pertzentila erakusten du eta 35 hilabeterekin 25eko pertzentila.

Beraz, emaitzak aintzat hartuta azpiatal honetan Laia ez da orekatua bi hizkuntzei dagokienean. Euskarari gaztelan baino garapen goiztiarragoa erakusten du azpiatal honi dagokionean. Euskarako datu normatiboek euskaldun elebakarren pare jartzen dute Laia, baina gaztelaniako datuek Laiak gazteleradun elebakarrek baino garapen motelagoa duela erakusten dute.

3.2. *Haurrak hitzak nola ekoizten dituen eta Usos del lenguaje azpiatala:*

Azpiatal honetan hizkuntzaren erabileraren inguruko informazioa biltzen da, etorkizunaz eta bertan ez dauden objektu eta pertsonen aritzeko haurrak dituen joerak biltzen dira.

Euskararako egokitzapenak azpiatal honetan 5 item ditu eta gaztelaniako egokitzapenak 4 item. Gurasoei haurrak item bakoitza oraindik ez duen egiten, batzuetan egiten duen ala sarritan egiten duen markatzeko eskatzen zaie. Bigarren grafikoan KGNZ-IIren eta gaztelaniako egokitzapenaren bitartez eskuratutako datuak daude islatua. KGNZ-IIIko datuak ez daude islatuta grafikoan. Bertan Laiak euskaraz eta gaztelaniaz hitzak nola erabiltzen dituen ikusi daiteke.

Laiak euskaraz 31 hilabeterekin 3 item baliatzen ditu eta 32-35 hilabete bitartean 5 item. Gaztelaniaz 4 item baliatzen ditu 32-35 hilabete bitartean.

Euskararako egokitzapeneko egileen arabera 17 hilabete bete arte azpiatal honetako 5 aukeretatik 2 egiten dituzte haur euskaldunek, 23 hilabeterekin 4 ekoizten dituzte eta 30 hilabeterekin 5 item. Gaztelaniako egokitzapeneko egileen arabera 30 hilabeterekin mediana 3,7koa (4tik) da.

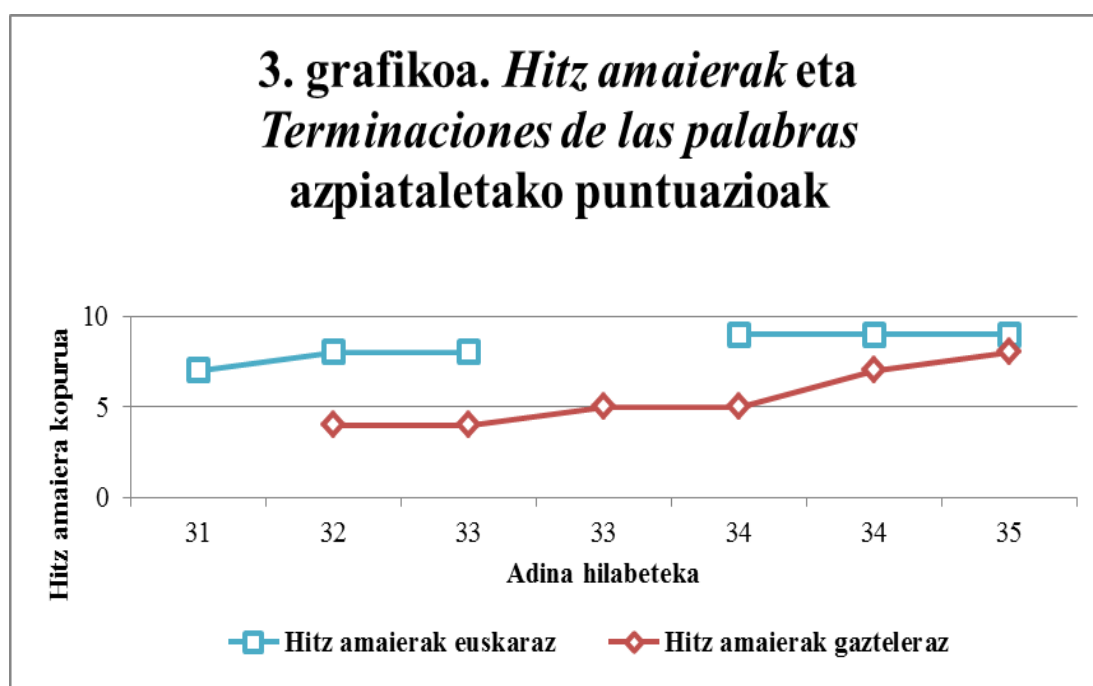
Beraz, azpiatal honetan Laia orekatua da, bi hizkuntzetan garapen bera erakusten baitu, item kopuru guztiak ekoizten ditu bi hizkuntzetako galdesortetan. Haurren datuak “datu normatibo”ekin alderatuta, euskaradun zein gaztelaniadun haurren pare dago Laia azpiatal honi dagokionean.

3.3. *Hitz amaierak eta Terminaciones de las palabras azpiatala:*

Azpiatal honetan, gramatika-marken ekoizpena biltzen da. Euskarari dagokionean, atzizki hauen ekoizpena arakutzen da: pluralarena (-*k*), ergatiboarena (-*k*), genitiboarena (-*aren*), toki-genitiboarena (-*ko*), datiboarena (-*ari*), partizipioarena (-*ta*) eta aditz-aspektuena (-*tzen* eta -*ko*). Euskararako galdesortak azpiatal honetan 9 item ditu eta gurasoek hurrek esaten dituztenak markatu behar dituzte. Oraindik ez duten egiten, batzuetan egiten duten ala sarritan egiten duten markatu behar dute.

Gaztelaniari dagokionean, galdesortak 17 item ditu azpiatal honetan. Morfema flexiboen, nominalen (generoa eta numeroa) eta aditzezkoen inguruan galdetzen zaie gurasoei. Gurasoek hurrak oraindik ez duen horrelakorik ekoizten, batzuetan ekoizten duen ala sarritan ekoizten duen markatu behar dute item bakoitzarentzat.

Hirugarren grafikoan Laiak euskaraz eta gaztelaniaz hitz amaierak nola egiten dituen ikusi daiteke eta KGNZ-II eta gaztelaniako galdesortaren bitartez eskuratutako emaitzak daude islatuta bertan.

Hirugarren grafikoak Laiaren euskararen eta gaztelaniaren morfologiaren garapena mailakatua eta etengabea dela erakusten du.

Hirugarren grafikoa interpretatzerakoan kontuan hartu behar da euskarako galdesortak 9 hitz-amaiera eta gaztelaniako galde sortak 17 hitz-amaiera dituela. Hau da, bi hizkuntzen arteko tartea grafikoa erakusten duena baino handiagoa dela pentsatu behar da. Izan ere, grafikoari erreparatuta, badirudi 35 hilabeterekin euskaraz eta gaztelaniaz antzera egiten duela, baina ez da horrela. Euskaraz 9 hitz-amaieretatik 9 ekoizten dituen bitartean, gaztelaniaz 17 hitz-amaieretatik 8 ekoizten ditu.

Euskarako egokitzapeneko Bigarren KGNZko haurren datuetan lehenengo morfologia markak 19. hilabetetik aurrera agertzen dira eta 23. hilabetetik aurrerako haurrek bataz beste zerrendako 2 atzizki baino gehiago ekoizten dituzte. 26 hilabetetik aurrerako haurrek bikoiztu egiten dute ekoizpena, lau atzizkitara iristen direlarik (Barreña eta beste, 2008).

Laiaren euskarako datuak euskarako egokitzapeneko “datu normatibo”ekin alderatuta, Laiak euskaraz 31 hilabeterekin 55eko pertzentila erakusten du eta 35 hilabeterekin 90eko pertzentila.

KGNZ-IIIko galdesortari erreparatuz, *Hitz amaierak* ataleko 16 itemetatik 14 item ekoizten ditu Laiak 35 hilabeterekin. “Datu normatibo”ekin alderatuta 70eko pertzentila erakusten du haurrak.

Laiaren gaztelaniako datuak gaztelaniako egokitzapeneko “datu normatibo”ekin alderatuta, 32 hilabeterekin 10eko pertzentila eta 35 hilabeterekin 20ko pertentila erakusten du haurrak.

Beraz, emaitzak kontuan hartuta azpiatal honetan Laia ez da orekatua bi hizkuntzei dagokienean. Euskaraz gaztelanian baino garapen goiztiarra erakusten du. Euskarako “datu normatibo”ek euskaldun elebazarren pare jartzen dute Laia, baina gaztelaniako datuek Laiak gaztelaradun elebazarrek baino garapen motelagoa duela erakusten dute, pertzentilei dagokienean medianatik oso behera geratzen baita.

3.4. Adizkiak eta *Verbos difíciles* azpiatala:

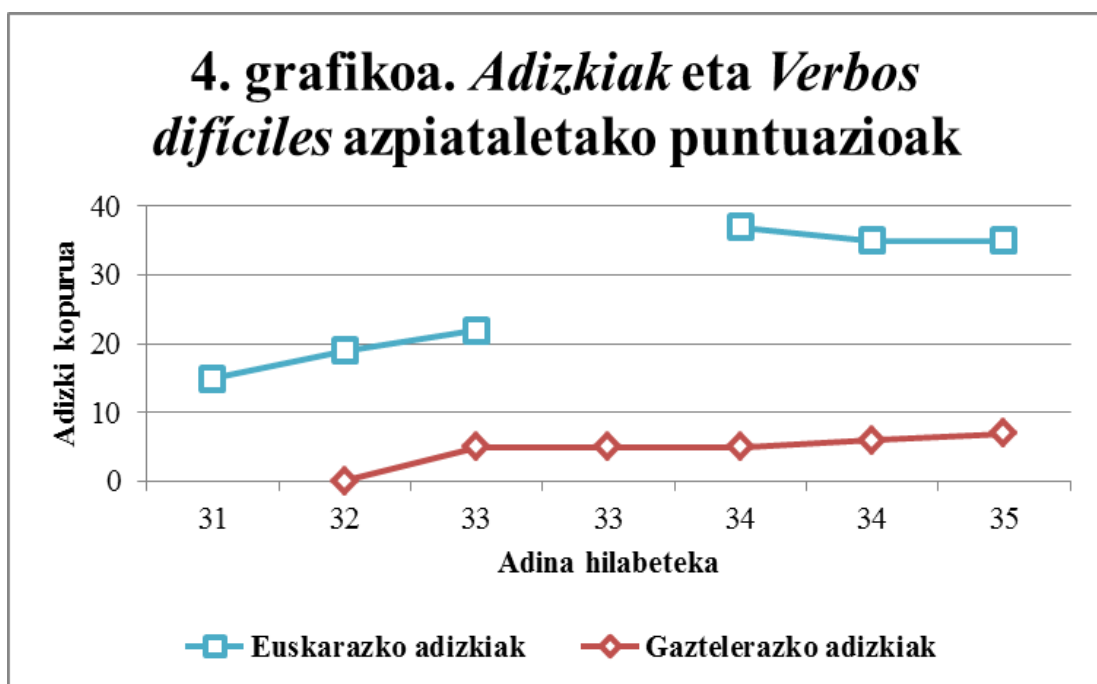
Azpiatal honetan haurrak erabiltzen dituen adizkiak neurtzen dira. Haurrak erabiltzen dituen adizkien artean zenbat forma bereizten dituen neurtzen da.

Euskarazko galdetegian *nor*, *nor-nori*, *nor-nork* eta *nor-nori-nork* sistemetako 36 forma daude zerrendatuta, ustez erabilienak eta goiztiarrenak direnak (Barreña eta beste, 2008) eta gurasoei haurrak esaten dituenak markatzeko eskatzen zaie. Gaztelararako egokitzapenean 19 forma daude eta bertan ere gurasoei esaten dituztenak markatzeko eskatzen zaie. KGNZ-III-k 20 adizki ditu azpiatal honetan.

Euskararako egokitzapeneko datuek 23 hilabete bete arte adizkien ekoizpena oso urria dela erakusten dute. Hala ere, garapena etengabea da 24 hilabete bete eta gero: 25 hilabeteko haurrek 4 adizkitik gora ekoizten dituzte batz bestea, 27 hilabetekoek 6 baino gehiago eta 28 hilabetetik gorakoek 10 adizkiren ekoizpena gainditzen dute (Barreña eta beste, 2008).

Laugarren grafikoa KGNZ-II eta gaztelaniako egokitzapenaren bitartez eskuratutako datuak daude islatuta eta bertan Laiak euskaraz eta gaztelaniaz adizkiak nola egiten dituen ikusi daiteke.

Laugarren grafikoa interpretatzerakoan kontuan hartu behar da euskarako galde-sortak 36 adizki dituela eta gaztelarako galde-sortak 19 adizki dituela. Grafikoa ikusten den moduan, bi hizkuntzen arteko aldea handia da azpiatal honetan. Euskaraz 31 hilabeterekin 36 adizkitatik 15 ekoizten dituen bitartean (erdiak baino zer edo zer

gutxiago) gaztelaniaz ez du bat bera ere ekoizten 32 hilabeterekin. 35 hilabeterekin euskaraz 35 adizki ekoizten dituen bitartean (36 adizkitatik), gaztelaniaz 7 ekoizten ditu (19tik, hau da, erdia ere ez).

Euskarako datuak euskarako egokitzapeneko “datu normatibo”ekin alderatuta Laiak 31 hilabeterekin 70eko pertzentila erakusten du eta 35 hilabeterekin 99ko pertzentila.

KGZ-IIIko galdesortari begiratu eta *Adizkiak* atalari erreparatu, Laiak 35 hilabeterekin 20 adizkitatik 16 ekoizten ditu eta, honela, 80ko pertzentila erakusten du.

Gaztelaniako datuak gaztelaniako egokitzapeneko “datu normatibo”ekin alderatuta 32 hilabeterekin 0ko pertzentila erakusten du eta 35 hilabeterekin 1eko pertzentila.

Beraz, azpiatal honetan Laia ez da haur orekatua bi hizkuntzei dagokienean. Euskaraz gaztelanian baino garapen goiztiarragoa erakusten du haurrak azpiatal honi dagokionean. Euskarako datu normatiboek euskaldun elebakarren parean jartzen dute Laia, baina ez gaztelaniako datuek, pertzentilei erreparatu oso pertzentil baxua erakusten baitu.

3.5. *Esaldien konplexutasuna eta Complejidad morfosintáctica azpiatala:*

Azpiatal honetan haurren hizkuntzaren egitura morfosintaktikoaren garapena neurtzen da. Haurrak mintzatzen hasten direnean, aldi batean, hitzak banan-banan erabiltzen dituzte, eta geroago, hitz egiten hasi eta hilabete batzuetara, esaldietan hitzak lotzen hasten dira, ondoren morfologia erabiltzeari ekinez (Barreña eta beste, 2008).

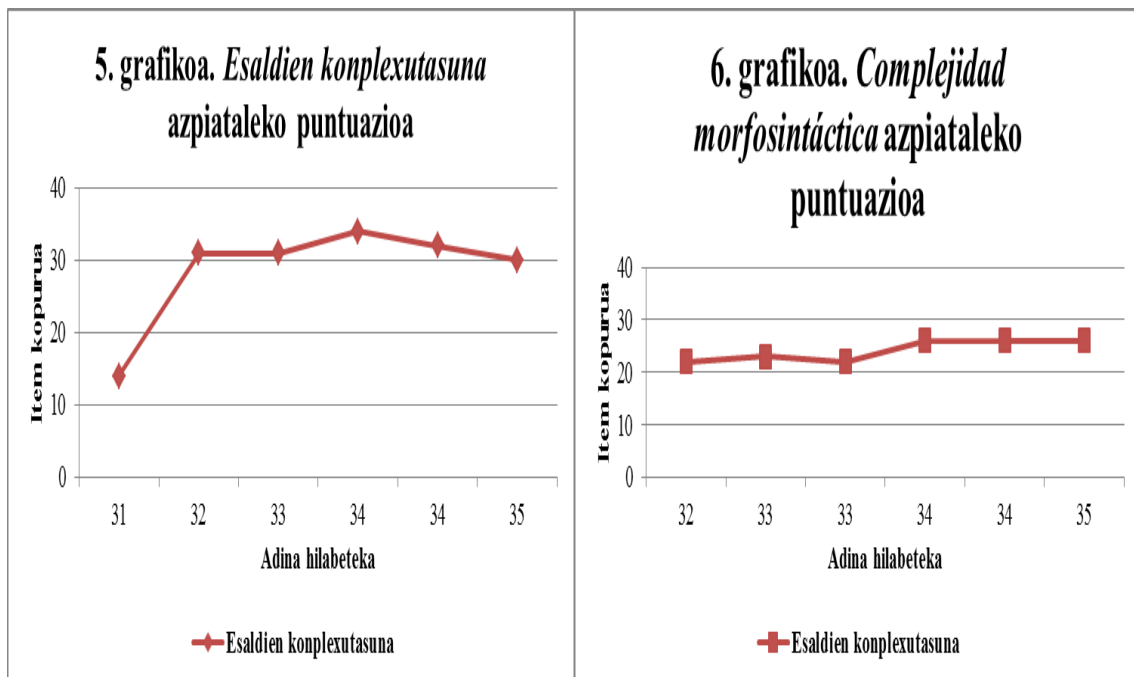
Euskararako galdetegian 37 item daude azpiatal honi dagokionean eta bertan gurasoek item bakoitzerako emandako bi edo hiru aukeren artetik beren haurrak egiten duena hautatu behar dute. Aukera hauek garapen morfosintaktikoa neurtzeko taxututa daude (Barreña eta beste, 2008).

Euskararako egokitzapeneko galdetegian ikusten da haurren emaitzek ez dutela puntu bateko muga gainditzen 19 hilabete bete arte, baina 23 hilabete haurrek bataz beste 5 puntu eskuratzen dituzte, 26 hilabeteok 10 puntu eta 28 hilabeteok 15 puntu.

Gaztelaniarako galdetegian 34 item daude eta gurasoek item bakoitzerako emandako bi edo hiru aukeren artetik beren haurrak egiten duena hautatu behar dute euskararako egokitzapenean bezala.

KGZ-IIIk bi atalxo eskaintzen dizkio esaldien konplexutasuna arakatzeari. Batetik, *Egiturak* atala, eta bestetik, *Esaldien erabilera* atala. *Egiturak* atalean 29 esaldi pare eskaintzen dira esanahi berekoak, baina konplexutasun ezberdinekoak eta gurasoek haurrak erabiltzen duena aukeratu behar dute. *Esaldien erabilera* atalean kontzeptu abstraktuagoak adierazten dituzten hizkuntza-formen erabilera batzuen berri ematen da 10 itemetan, bai/ ez (haurrak horrela egiten duen ala ez) gurasoek erantzuteko.

Azpiatal honetan, nahiago izan dira datuak bi grafikotan eman, izan ere, galdesorta batetik bestera dezente aldatzen da gehienezko puntuazioa. Euskarakoan gehienezko puntuazioa 37koa den bitartean gaztelarakoan 120koa da. Bosgarren grafikoan KGZ-IIren bitartez eskuratutako datuak islatzen dira eta seigarren grafikoan gaztelaniako egokitzapenaren bitartez eskuratutakoa. Bietan garapen morfosintaktikoaren berri ematen da.

Euskarazko datuek erakusten dutenez, Laiak 31 hilabeterekin 14ko item kopurua du eta 35 hilabeterekin 30 (37tik) item kopurura iristen da. Gaztelaniaz, 32 hilabeterekin 22 puntu eskuratzen ditu eta 35 hilabeterekin 26 puntu (120 puntutatik).

Euskarako datuak euskararako egokitzapeneko “datu normatibo”ekin alderatuta, 31 hilabeterekin 35eko pertzentila erakusten du eta 32 hilabeterekin 85eko pertzentila. 35 hilabeterekin 99ko pertzentila eskuratzera iristen da.

Gaztelaniako datuak gaztelaniako egokitzapeneko “datu normatibo”ekin alderatuta, 32 hilabeterekin 10eko pertzentila eta 35 hilabeterekin 20 pertzentila erakusten du Laiak.

KGZ-IIIri dagokionean, *Egiturak* ataleko 29 esaldi paretatik 18 aukeretan ekoizten du haurrak konplexutasun gehien erakusten duen aukera, 80ko pertzentila erakusten duelarik. *Esaldien erabilera* atalari dagokionean, Laiak 10 itemetatik 8 egiten ditu, 80ko pertzentila erakusten duelarik.

Beraz, emaitzek Laia azpiatal honetan ez dela haur orekatua erakusten dute. Euskarazko gaztelanian baino garapen goiztiarragoa erakusten du Laiak. Euskarako datu normatiboek euskaldun elebarraren pare jartzen dute Laia, baina gaztelaniako datuek Laiak gaztelaradun elebarraren baino garapen motelagoa duela erakusten dute.

4. Eztabaida

Lan honetan Laia jaiotzetiko haur elebiduntzat hartu da, txikitatik bi hizkuntzak, euskara eta gaztelania, entzun baititu (Barreña eta Almgren, 2000; De Houwer, 1978; De Houwer, 2009). Honekin batera, haurrak entzundako hizkuntzek eragina dutela haurraren hizkuntzen garapenean pentsatu da. Hau honela den ikusteko luzaroko metodoaren bitartez datu-bilketa burutu da *MacArthur-Bates* tresna baliatuz. Batetik, haurraren bi hizkuntzetako hizkuntza jabekuntza aztertu da, eta bestetik, Laiaren datuak egokitzapenetako “datu normatibo”ekin alderatu dira.

Laiak gehiago entzuten duen hizkuntzan, euskarazko, garapen goiztiarragoa erakustea eta gutxiago entzuten duen hizkuntzan, gaztelanian, garapen motelagoa erakustea aurreikusten zen lanaren hasieran. Izan ere, Barreña eta beste (2008) lanean ikus daiteke haurraren inguruan egiten diren hizkuntzek eragina dutela haurraren hizkuntzaren garapenean. Honela, entzundakoaren inputa aintzat hartuta, Laiaren datuak

MacArthur-Bates tresnaren egokitzapenetako “datu normatibo”ekin alderatzerakoan, aztertutako ataletan, Laia euskaradun elebazarren pare egotea, eta aldiz, gaztelaradun elebazarrek baino garapen motelagoa erakustea aurreikusi zitekeen.

Haurra elebiduna dela ziurtatzeko hiru aldagai proposatzen dituzte Barreñak eta Almgrenek, eta lan honetan bi hartu dira kontuan. Batetik, haurrak bi hizkuntzak jaiotzatik entzuten dituela hartu da kontuan, eta bestetik, aintzat hartu da hizkuntza bakoitzean entzundakoaren kantitatea. Lan honetan ez zaio erreparatu entzundako hizkuntzaren edo inputaren bereizketari. Egokia litzateke hurrengo lan baterako haurrak bi hizkuntzak bereizten dituen arakatzea.

Bigarren aldagaiari dagokionean, Barreña eta beste (2008) lanean bi hizkuntzen artean nolabaiteko oreka egon behar dela azpimarratzen da. Egia da Laiak bi hizkuntzak txikitatik entzun arren ez dituela orekatuak, baina entzundakoaren kantitatearen ondorioz gertatzen da hau. Laiak entzuten duenaren laurdena gaztelaniazkoa den bitartean hiru laurdenak euskarazkoak dira (gutxi gora behera).

De Houwerek (2009) dioen bezala, bi hizkuntza entzuteak ez du esan nahi bi hizkuntzetan maila bera izango duenik haurrak. Laiak bi hizkuntzak txikitatik entzunda ez ditu maila berean garatu. Gehiago entzuten duen hizkuntzan garapen gehiago erakusten du, eta gutxiago entzuten duen hizkuntzan garapen motelagoa. Pentsatu izan da jaiotzetiko elebidunek nahi eta ez bi hizkuntzak maila berean garatzen dituztela, baina ez da horrela izaten beti, eta Laiaren datuek ere honakoa erakusten dute.

Haurren inguruan egiten diren hizkuntzek eragina dute haurren hizkuntzen garapenean (Barreña eta beste, 2008). Emaitzek Laiaren inguruan egiten diren hizkuntzek eragina dutela Laiaren hizkuntza jabekuntzan erakusten dute, hortaz, egindako hipotesia betetzen da. Laiak euskaraz eta gaztelaniaz entzuten duen kantitateak eragina du hizkuntza bakoitzaren jabekuntzan, eta Laiaren hizkuntzazko emaitzetan entzundakoaren kantitatea islatzen dela esan daiteke. Izan ere, gehiago entzuten duen hizkuntzan, euskaraz, garapen goiztiarragoa erakusten duen bitartean, gutxiago entzuten duen hizkuntzan, gaztelanian, garapen motelagoa erakusten du.

Laiak entzundako hizkuntzaren araberako datuak erakutsi dizkigu, hipotesia bete delarik. Haurraren inguruan egiten diren hizkuntzek eragina dute haurraren hizkuntzaren

garapenean (Barreña eta beste, 2008). Gehiago entzuten duen hizkuntzan, euskaran, gutxiago entzuten duen hizkuntzan, gaztelanian, baino garapen goiztiarragoa erakutsi du Laiak.

Barreña eta beste (2008) lanean euskara entzuten duten haur elebidunak hiru multzotan sailkatzen dira entzundako hizkuntza kantitatearen arabera. Lan honetan Laia bigarren multzoan sailkatua da, entzundakoaren %60tik %90era euskarazkoa dutenen artean. Laia euskara nagusi duten elebidunen taldean kokatzen da. Euskara nagusi duten elebidunen talde hau euskaldun elebatarren taldearekin parekatzen dute Barreña eta beste (2008) lanean, eta Laiaren emaitzek ere bat egiten dute alderaketa honekin, izan ere, Laiaren euskarako datuak euskaldun elebatarren parekoak dira. Lan berean, euskara nagusi duten elebidunek gaztelania nagusi duten elebidunei alde esanguratsua ateratzen dietela ikusten da. Honela, euskara nagusi duten elebidunek gaztelania nagusi duten elebidunei euskaran alde esanguratsua ateratzen dieten modu berean, zilegi dirudi gaztelania nagusi duten elebidunek euskara nagusi duten elebidunei gaztelanian alde esanguratsua ateratzen dietela pentsatzeak, eta Laiaren datuak bat etorriko lirakeke honekin.

Laiaren datuak “datu normatibo”ekin alderatzerakoan, aztertutako atal bakoitzean, euskaran 40-80ko pertzentila erakustea eta gaztelanian 30-50 bitarteko pertzentila erakustea aurreikusten zen, haurrak entzundakoaren inputa kontuan hartuta. Euskarari dagokionean, aurreikusitakoa bete da azpiatal guztietan. Gaztelaniari dagokionean, aldiz, 25etik beherako pertzentila erakutsi du haurrak azpiatal guztietan. Honela, entzundakoaren kantitatea aintzat hartuta, espero baino garapen motelagoa erakutsi du haurrak, eta emaitzetan ikusi den bezala, kasuren batean 10etik beherako pertzentila ere erakutsi du.

Laburbilduz, orokorrean, Laiak ez du orekarik erakusten bi hizkuntzen artean, hau da, euskaran gaztelanian baino garapen goiztiarragoa erakusten du aurreikusi bezala. Asimetria da nagusi Laiaren euskararen eta gaztelaniaren jabekuntzen artean. Laiaren datuak “datu normatibo”ekin alderatzerakoan, espero bezala Laia euskaldun elebatarren pare dagoela frogatu ahal izan da. Gaztelanian gaztelaradun elebatarrek baino garapen motelagoa izatea espero zen, eta hein handi batean aurreikuspenak bete direla esan behar da. Hala ere, gaztelanian uste baino garapen motelagoa erakutsi duela

azpimarratu behar da, entzundakoaren kantitatea aintzat hartuta uste baino pertzentil baxuagoak erakusten baititu.

5. Ondorioak

Lan honetan entzundako hizkuntzen inputaren kantitatea aintzat hartuta Laiaren hizkuntza garapen goiztiarra aztertu nahi izan da, euskaran eta gaztelanian. Haurrak etxean bi hizkuntza entzuten ditu, baina ez maila berean. Honela, haurrak entzuten duen hizkuntzaren inputak hizkuntzaren jabekuntzan duen eragina ikusi nahi izan da. Datu bilketarako, gurasoen informazioetan oinarritzen den *MacArthur-Bates* tresna baliatu da. Inputari erreparatuz, haurrak entzuten duenaren %75a euskarazkoa eta %25a gaztelaniazkoa dela kontuan hartuta, Laia euskaran euskaldun elebazarren pare egotea eta gaztelanian, erdaldun elebazarrek baino garapen motelagoa erakustea aurreikusi zitekeen.

Emaitzei erreparatuta, honakoa esan behar da: euskarako emaitzek Laia euskaldun elebazarren pare dagoela erakusten dute, eta, aldiz, gaztelerako emaitzek, gazteleradun elebazarrengandik urrun dagoela, eta hortaz, aurreikuspenak betetzen dira, entzundako hizkuntzak eragina duela baieztatzen baita. Euskara gehiago entzuten duen hizkuntza izanik eta gaztelania gutxiago entzuten duen hizkuntza izanik, euskaran garapen goiztiarragoa erakusten du eta gaztelanian garapen motelagoa. Honela, euskara Laiaren “hizkuntza indartsua” litzateke, eta gaztelania “hizkuntza ahula”.

Hala ere, gaztelerari dagokionean, aurreikuspenak ez dira guztiz bete. Gaztelania gazteleradun elebazarrek baino motelago garatzea espero zen, baina ez horren motel. Honekin, entzundako hizkuntzak hizkuntzen jabekuntzan eragina duela baieztatzen da, baina beste faktore bat kontuan hartzea beharrezkotzat ikusten da.

Haurrek entzuten duten inguruko hizkuntza guztiak ez du eragin bera haurren hizkuntza jabekuntzan (Ezeizabarrena eta beste, in press). Haurrak zein hizkuntza entzuten dituen kontuan hartzea garrantzitsua den neurrian, haurrari berari ingurukoak zein hizkuntzatan zuzentzen zaizkion ere garrantzitsua izango da. Laiari gurasoak euskaraz zuzentzen zaizkio, eta hortaz, ez du eragin bera honek eta gurasoen elkarrizketak gaztelaniaz entzuteak.

Hau da, “esposizio zuzena” eta “zeharkako esposizioa” ezberdintzea garrantzitsua da, izan ere, hurrek entzuten duten inguruko hizkuntza guztiak ez du eragin bera haurren hizkuntza jabekuntzan (Ezeizabarrena eta beste, in press). Laiaren hizkuntza jabekuntzan ez du eragin bera telebistan edota beste elkarrizketetan entzuten duen hizkuntzak (zeharkako esposizioak) eta Laiari berari egiten zaion hizkuntzak (esposizio zuzena). Hortaz, gazteleraren jabekuntzan aurreikusitakoa baino garapen motelagoa erakustea honen ondorio dela ondorioztatzen da lan honetan.

6. Bibliografia

- BARREÑA, A. eta ALMGREN, M. (2000). “Elebitasuna eta kode bateraketa zein bereizketa: oinarri teorikoak”. *Ikastaria*. 12, 9-30, Donostia - San Sebastian.
- BARREÑA, A.; EZEIZABARRENA, M.J. eta GARCIA, I. (2008). “Entzundako hizkuntzaren eragina haur euskaldun txikien gramatika-garapenean. In: X. Artiagoitia and J. Lakarra, ed., *ASJUren gehiagarriak 51: Gramatika jaietan. Patxi Goenagaren omenez*, 106-127.
- BARREÑA, A.; GARCÍA, I.; EZEIZABARRENA, M.; ARRATIBEL, N.; OLANO, I.; BARNES, J.; PETUYA, A. eta COLINA, A. (2008). *MacArthur-Bates komunikazio garapena neurtzeko zerrenda. Euskarara egokitua. Erabiltzaileentzako gida eta eskuliburu teknikoa*, UEU, Bilbo.
- BARREÑA, A.; GARCIA, I.; ARRATIBEL, N.; EZEIZABARRENA, M.J.; ALMGREN, M. eta BARNES, J. (2013). “Haur euskaldunen komunikazio-garapena neurtzen 30-50 hilabete bitartean: MacArthur-Bates CDI-III tresnaren euskal bertsioa”, *Uztaro* 88, 33-72.
- DE HOUWER, A. (2009) *Bilingual First Language Acquisition*. Bristol-Buffalo Toronto: Multilingual Matters.
- EZEIZABARRENA, M.J.; GARCIA, I.; ALMGREN, M. eta BARREÑA, A. (in press). “Diferencias individuales en el desarrollo léxico de bilingües simultáneos tempranos euskera-castellano”. En Cecilia Rojas Nieto y Viviana Oropeza Gracia (eds.), *Diferencias individuales en la adquisición del lenguaje*. Universidad Autónoma de México.

- LOPEZ-ORNAT, S.; GALLEGO, C.; GALLO, P.; KARAOUSOU, A.; MARISCAL, S. eta MARTINEZ, M. (2005). *MacArthur. Inventario de Desarrollo Comunicativo MacArthur*, TEA, Madrid.
- SERRA, M.; SERRAT, E.; SOLE, R.; BEL, A. eta APARICI, M. (2000). *La adquisición del lenguaje*. Barcelona.
- ORDIZIAKO EUSKARA ATALA. (2010). Datu soziolinguistikoak. <http://www.ordizia-euskaraz.eus/datu-soziolinguistikoak>.

ERANSKINAK

Haurraren izena: _____

Jaiotze data: 2014/03/21

Mutila ala neska? Neska

Gaurko data: ~~2014/03/21~~

Zenbat hilabete ditu? 31 hilabete

2016ko azarok 20

Galdesorta hau Euskal Herri osoan erabiltzeko egin da. Horregatik, sarritan, euskalkietako forma baliokideak jaso dira. Nahikoa da hauetako bat edo antzekoa esatea, markatzeko.

Nola erantzun: Baiezkoa Ezezkoa

LEHEN ATALA: HAURREK ESATEN DITUZTEN HITZAK

A. HITZ ZERRENDA

Haurrek esaten dituztenak baino hitz gehiago ezagutzen dituzte. Gu haurrak ESATEN dituen hitzekin gaude batik bat interesaturik. Hartu zerrenda eta markatu haurrari esaten entzun dizkiozun hitzak. Haurrak hitzen bat horrela edo beste era batera esaten badu (adibidez, "pilota" esan beharrean "piota" edo antzekoren bat esaten badu, edo zure herrian edo etxean bakarrik erabiltzen duzuen moduren batean egiten badu) markatu hitza. Zerrenda hau haurrek erabiltzen dituzten hitzena da, eta ez duzu zertan kezkatu, inondik inora, zure haurrak hauetariko batzuk esaten ez baditu.

1 GAUZEN ETA ABEREEN HOTSAK (12)

•Bee
•Brun-brun / po-po
•Guau-guau
•Kua-kua

•Kukurruku
•Miau
•Muu
•Pun

•Rin-rin
•Tan-tan
•Txio-txio / pio-pio
•Txuku-txuku

2 ANIMALIA IZENAK (benetakoak edo jostailuak) (43)

- Ahtatea / palta
- Ardia
- Armiarma
- Arraina
- Astoa
- Azetia
- Batea
- Behia
- Bildoisa / arkumea
- Dortoka / apo armatua
- Elefantea
- Eulia / elbia / ulia
- Hartzia
- Hipopotamoa
- Igela / zapoa
- Karakola / barraaskiloa

- Txakurra (edo izena)
- Xerria
- Ximeleta / pinpirina
- Ximinoa / ximua
- Xingurria / xinaurria
- Xita / bitoa
- Xoria
- Umxia / konejua / lapina
- Usoa
- Zaldia
- Zazena
- Zomorroa

3 IBILGAILUAK (benetakoak edo jostailuak) (14)

- Anbulantzia
- Autobusa
- Bizikleta
- Garabia / grua
- Hegazkina / abioia

- Traktorea
- Trenea
- Trizikloa
- Ume-silla / puzeta

4 JOSTAILUAK (18)

- Arkatza
- Baloia
- Danborra / atabala
- Globoa / balona
- Ipuina
- Jokoa

- Pilota
- Plastifina / orea
- Puztea
- Raketa / pala
- Takaok / lego (eralkinak)
- Tiza / klanona / igelisoa

5 JATEKOAK ETA EDATEKOAK (68)

- Albondigak / buletak
- Ardoa
- Arraina
- Arrautza
- Arroza / irixa
- Arroz-esnea
- Atuna
- Azeitunak / oilbak
- Azukrea
- Babarrunak/babak
- Baihak/leikak
- Biberioia
- Bitaminak
- Esnea
- Fritoa / kroketak
- Fruta
- Galleta / bixkoxka
- Gatza
- Gazta / gasna
- Harburgesa
- Haragia / okela (bixbia)
- Intxaurreak
- Irozkia (helalua)
- Jamon york

- Jogurra
- Katea
- Kakahueteak
- Kakaoa / kola-kaoa
- Karamelo / gozokia
- Kopota
- Koka-kola, kas, orangina
- Laranja
- Lentejak / dilixtak
- Lekujua / entsalada
- Madalenak
- Mahaisa
- Makarriak / pasta
- Makatza / uderea / madaria
- Marubiak / mailukiak
- Melaio
- Mermelada / erreximenta
- Natilla / krema
- Nozila / nutela
- Ogia
- Ogitaratzea / bokadilloa
- Oliaskoa
- Palomitik / krispetak
- Pastela
- Patata / lur sagarra

6 JANTZIAK (29)

- Alkandora / atorra
- Baberoa / aduzapila
- Bainujantzia
- Bata / amantila
- Bisera / kaxketa

- Botak
- Botola / butaina
- Bufanda / lepokoa
- Buzoa / zalopela
- Galtzerdia/kaltzetina
- Gerrikoa
- Gona / iupa
- Guanteak / eskularnuak
- Jertsea / trikota
- Kamiseta / t-shirta

- Kantzontziloa / eslipa
- Krimallera
- Kuleroa / kulota
- Leotardo / kolantak
- Painala / zapia / txatara

7 GORPUTZ ATALAK (27)

- Ahoa
- Alua / poltoitza
- Aizamarra / behatza / erhia
- Aizazal / azkazal
- Aurpegia / betartea
- Beola
- Belarria
- Belarria
- Bizarra

- Bizkarra
- Buroa
- Eskua
- Espainak
- Hagina / hortza
- Hanka / zangoa
- Ilea / bilua
- Ipurdia
- Kopeta / bekokia

8 ETXKO TRESNA TXIKIAK (50)

- Alfombra / lapiza
- Argazkia
- Argia
- Artziak / gurizeak / aitzurrak
- Aspiragailua
- Baldea / ontzia
- Baurrekoak / begi lagunak
- Botika / jarabea / siropa
- Botila
- Burokoa / almohada
- Dirua / sosa
- Edalontzia / basoa
- Erijuia / ordularia
- Erratza / eskoba
- Eskuzapia / mantiela / eskuirrupa
- Fregona / mopa
- Giltza / galkoa
- Ilizea / untzea

- Irratia / radioa
- Jabola / saboina
- Kartera/poltsa/ moltsa
- Kaseta / CDa
- Kaxa / kutxa
- Koiara / kuxareta
- Kuadroa
- Labana / aiztoa / ganila
- Lapikoa / eltzea
- Lata / potea / tairroa
- Lorea
- Lurrina / kolonia
- Mailua
- Mairidrea / izara / mihixia
- Manta / estalkia
- Mukizapila / mukanexa
- Orrazia
- Pala

9 ALTZARIAK ETA GELAK (33)

- Armeitua
- Atea
- Aulkia / sila / kadera
- Balnera
- Balkota / terraza
- Berogailua / radiadoreta
- Bidea
- Duxa
- Egongela / sala
- Fregadera / harria
- Garajea / soba
- Hozkailua / frigorifkioa

- Iogailua / aszensorea
- Ispilua / miraila
- Kajoia / tiranta
- Komuna
- Labakoa / konketa
- Labadora / garbigailua
- Labea
- Leihoa
- Logela / ganbara
- Mahala
- Mesila / gau-mahatboa
- Mikroondasa

10 KANPOKO GAUZAK (31)

- Aitzurra
- Aulkia / bankua
- Belarra
- Eguzkia
- Elurra
- Eskalera / zurubia
- Espalota
- Eurria / ebia
- Haizea
- Harria
- Hondarra / hareta

- Igerilekua / pizina
- Iargia / iretargia
- Izarra
- Kalea / karrika
- Karretilla / eskorga
- Lainoa / hodela
- Landarea
- Lorategia / jardina
- Lokatza / lupetza / lohia
- Lurra
- Makila

- Txandala / josinga
- Txanoa
- Zapatak / oinetakoak
- Zapatiak / xapinak

11 KANPOKO TOKIAK (22)

- Alaria
- Baratza / soboa
- Baserría
- Basoa / oihana
- Bidea
- Denda
- Eliza
- Ereka / ibalía
- Eskola / ikastola
- Etxea
- Festa / jala / dantza
- Frontoiá
- Bidea
- Bidea
- Bidea
- Bidea
- Bidea
- Bidea
- Bidea
- Bidea
- Bidea
- Bidea

12 PERTSONAK (28)

- Ahizpa / arreba
- Aita / aitaxo
- Altona / ailita / ailitaxi
- Ana / amatxo
- Amona / amama / amaxi
- Anata / neba
- Andereno / maisua
- Andrea / emakumea / emaztea
- Animala ezagunen izena (Babxa Lagun)
- Artzaina
- Baserritarra
- Dendaría
- Gizona
- Hauraren izena
- Izaba / ita / itanita
- Jendea
- Laguna
- Lehengusua / lehengusina
- Medikua / sendagileá
- Mutilla / mutikoa
- Animala ezagunen izena (Babxa Lagun)
- Neská / neskatoba
- Olentzero
- Osaba / tio / otto
- Pailasoa
- Polizia / ertzaina
- Suhiltzailea / bomberoa
- Urtea / haurra / ninia
- Zaintzailearen / irakaslearen izena

13 JOKOAK, JOLASAK ETA EGUNEROKOAK (26)

- Afaria
- Agur / aio / kalxo
- Arri arri / arre arre / tilin-talan
- Bai
- Balaiz harrapatu
- Baimatzera / plisti-plasiá egitera
- Bazkaria
- Berriro / berri / oiño
- Danborra edo tronpetá jo
- Egun on
- Ekiztu bostekoa / eman eskua / txokala
- Eskerririk asko / milia ester
- Ez
- Gabon / ondo lo egin
- Gosaltu
- Handi-handia
- Ixo
- Kalka egin
- Kukuika
- Merienda / askaria
- Mesedez / otoi
- Oso ongi / biziki untsa
- Pix-pix egitera (bisa)
- Saltoka
- Siestá / pausa
- Txalo-pir-bxalo (jolasa)

14 EKINTZAK, PROZESUAK ETA EGOERAK ADIERAZTEN DITUZTEN ADITZAK (103)

- Abestu / kantatu
- Aitxatu / zuitu
- Amaitu / bukatu
- Aburtu / ukatu / hautsi
- Asmatu / igarri
- Atera / iten
- Aukeratu / hautatu
- Aurkitu
- Barre (iri) egin
- Begiratu / so egin
- Bilatu
- Bidu / batu
- Bota
- Bultzatu / pusatu
- Danitzatu / dantzán egin
- Deltu / hotsi egin
- Edan
- Eduki
- Egin
- Ekarri
- Eman
- Entzun
- Erakutsi
- Erantz
- Eroti / jausi
- Erosi
- Erre
- Etsan / erian
- Eseri / jezari
- Atera / iten
- Esmatu / iratzari
- Etorri / jin
- Etzan / ezun
- Eutsi
- Galditu / geratu
- Garbitu
- Galditu / geratu
- Gorte / ezkiatu
- Gustatu
- Hapinka / horzia egin / auski
- Harrapatu
- Hartu
- Hiltz / berba egin
- Hoztu
- Ibilí
- Ikerri
- Igeri / uger egin
- Igo
- Ikusi
- Iratu / jarr / paratu
- Irabazi
- Irakurri
- Irtsi / heldu
- Irtsi / labandu
- Itxi / zarratu / heitsi
- Itxo / heldu / atxiki
- Orratu
- Itzali / amatatu
- Jaitsi / bajatu
- Jan
- Jantzi
- Jaso / aitxatu
- Jo / tas tas egin
- Joan
- Jolatu / olgatu / postatu
- Kendu
- Kilimatu / kili-kili egin
- Kompondu
- Komiatu
- Korrika / lasterka egin
- Lagundu
- Lan egin
- Laztandu / perrekatu
- Lehortu / sikatu
- Lo egin / lokartu
- Lotu
- Maite / maillatu
- Min egin
- Moztu / ebaki
- Mugitu
- Nahí / gura
- Negar egin
- Negar egin
- Orratu
- Orratu
- Pagatu / itsatsi / erantsi
- Pentasatu / usie
- Pintatu / margotu
- Piztu / izetu
- Prestatu
- Probatu / dastatu
- Putz egin / ufatu
- Salto egin / jauzi
- Sartu
- Tiratu
- Txalo egin
- Txupatu
- Ukitu / ikutu / hunki
- Ulfertu / sikatu
- Utzi / laga
- Zabaldu / ireki
- Zikindu / lohitu
- Beroa
- Berría
- Betea / beteta
- Biguna
- Azkena
- Beidurtuta / ikaratuta
- Aina
- Berdea
- Beroa
- Berría
- Betea / beteta
- Biguna
- Beroa
- Berría
- Betea / beteta
- Biguna

15 DESKRIBATZEKO HITZAK (63)

- Altua
- Aurrena / lehena
- Azkarra / bizkorra
- Azkena
- Beidurtuta / ikaratuta
- Aina
- Berdea
- Beroa
- Berría
- Betea / beteta
- Biguna
- Bustia / bustita
- Dotorea / apaina
- Egari / egarrituta
- Erraza

- Esna / itzarrik / itzartuta
- Estua
- Gaixoa
- Gaiztoa
- Garbia
- Gogorra
- Gorria
- Gose / gosituta
- Goxoa
- Guapoa / ederra
- Handia
- Harroa / harroska
- Hobeá
- Horrela / holan
- Horia
- Gaixoa
- Gaiztoa
- Hutsa / hutsik
- Iluna
- Isila
- Itsusia / zalarra
- Kakatía
- Kaitadua / gizajoa
- Laburra / motza
- Lehorra / sikua
- Lodia / potoloa
- Logurea / logalea
- Luzea
- Nekatuta / kantsakuta
- Okerra / bihurria
- Oha / zintzua
- Ondo
- Pobrea / behartsua
- Poliki / astiro
- Polla
- Pozik / aial / kontent
- Tontoa / zozoa
- Tristeá
- Txarra
- Txikia / txipia
- Txoriburua
- Urdina
- Zabala
- Zaharra
- Zaila / gailza
- Zapalduta
- Zikina
- Zurta

16 DENBORARI BURUZKO HITZAK (12)

- Arratsaldeá / arrastía
- Aizo
- Berandu / belu
- Bihar
- Eguna
- Gaua
- Gaur / egun
- Gero
- Goiza
- Lehen / ostion
- Orain
- Ordúa / oreña

17 IZENORDAINAK (20)

- Ni
- Nirea
- Zu
- Zurea
- Hura / ha
- Harena
- Berea
- Horiek
- Horiena
- Gu
- Gurea
- Zuek
- Haiek
- Haiena
- Hau
- Honena
- Hori
- Horrena
- Hauek
- Hauena

18 GALDERA HITZAK (9)

- Noiz?
- Nolá / zelan?
- Non?
- Nondik?
- Norá?
- Nor? / zein?
- Norena / zeinena?
- Zer?
- Zergatik?

19 A) TOKIA ADIERAZTEKO HITZAK

- Hemen
- Hor
- Han
- Hurbil / hur / gertu
- Hona
- Bertan
- Gain (gainean, gainera, gainetik, ...)
- Azpi (azpian, azpira, azptik, ...)
- Goi (golan, gora, goitik, ...)
- Behé (behean, beheá, behetik, ...)
- Barru / barne (barruan, barrura, barrutiá, barnean, barnera, ...)
- Kanpo (kanpora, kanpoan, kanpoetik)
- Atze / gibel (atzean, atzera, atzetik, gibelean, gibelerá, ...)
- Aurre (aurrean, aurreá, ...) / Antzin (antzinean, antzinetik, ...)
- Ondorio / ondora, ondora, ondolik, alboan, alboetik, ...)

B) HITZ BUKAERAK

- -an (trenean, etxean, mendian, itsasoan, kalean, ...)
- -ra (trenera, etxera, mendira, itsasora, kalera, ...)
- -raino (treneraino, etxeraino, mendiraino, kaleraino, ...)
- -rantz (beherantz, horantz, harantz, ...)
- -tik (treneetik, etxetik, menditik, itsasotik, kaleetik, ...)
- -koa (txokolatzekoa, egurrezkoa, ...)
- -koa (trenekoa, etxekoa, mendikoa, itsasokoa, kalekoa, ...)
- -z (oinez, negarrez, kontuz, ...)
- -rena (trenerena, lagunarena, alifanerena, itsasorena, ...)
- -rentzat (lagunarentzat, Mikelerentzat, osabarentzat, ...)
- -rekin / -gaz (lagunarekin, txakurarekin, lagunagaz, txakurragaz, ...)

20 ZENBATZAILAK ETA BESTELAKOAK (17)

- Apur bat / pixka bat
- Askoi / Aniz
- Bakitza
- Bat
- Bat ere ez / bapsz / deus ez
- Ezer ez / ezebez

- Batzuk
- Berdina
- Beste bat/ bertze bat
- Besteal/ bertzea
- Bestenki/ bertzerik
- Dena
- Gehiago
- Gehiegi/ larregi/ sobera
- Ba
- Balma
- Eia
- Edo

B. HAURRAK HITZAK NOLA ERABILTZEN DITUEN

1. Haurrak hitz egiten al du pasatutako gertakariez? Esate batera, joan den astean ikusitako zirkoa hiz egiten al du pallazoa, elefantea edo beste zerbaitekin al du?
2. Haurrak hitz egiten al du oraindik gertatu ez diren gauzez, adibidez "parkera" esaten du, etxetik atera baino lehenago?
3. Haurrak hitz egiten al du aurrean ez dituen gauzei, pampinei edo postalueti buruz, edo galdetzen al du ez dagoen baten bati buruz?
4. Haurrak ulertzen al du gelan ez dagoen zerbaitei buruz galdetzen badiozu, adibidez joaten al da bere gelara baloiaren bila zuk galdetzen badiozu "baloia non da?"
5. Haurrak hartu edo erakusten al du gauzaren bat jabearen izena esanez, jabea aurrean ez dagoela? Adibidez, haurrak aitaren oinetakoa hartu eta esaten al du "aitaboa?"

	Oraindik ez	Batzuetan	Sarriltan
☐	☐	☐	☒
☐	☒	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☒
☐	☐	☐	☒

BIGARREN ATALA: ESALDIAK ETA GRAMATIKA

A. HITZAMAIERAK

1. Gauza askoz hitz egiterakoan **-k** gehitzen diegu hitzei. Adibidez: *umeak etorri dira, txoriak erosi ditugu, jostailuak hondatu dira*. Zure haurra hasita dago halakoak egiten?
2. Jabetza adierazteko askolan **-ren** gehitzen diegu hitzei. Adibidez: *amaren begia, umearen pilota, neskaaren pampina*. Zure haurra hasita dago halakoak egiten?
3. Gauzak edo pertsonak nongoak diren adierazteko askolan **-ko** gehitzen diegu hitzei. Adibidez: *exeko atea, herriko zubia, mendiko zaldia*. Zure haurra hasita dago halakoak egiten?
4. Ekintzak norik egiten dituen adierazteko askolan **-k** eransten diegu hitzei. Adibidez: *amak egin du, Peruk egin du, ikoriak ekarri du*. Zure haurra hasita dago halakoak egiten?
5. Gauzak edo besteak nori egin edo ematen zaizkion adierazteko **-ri** edo **-i** eransten diegu hitzei. Adibidez: *amari egin diegu, ikerrit gertatu zaito, txoriari erori zaito, niri gertatzen zait*. Zure haurra hasita dago horrelakoak egiten?
6. Gauzak txikiak edo mailagarriak direla adierazteko batzuetan **-ko** edo **-io** eransten diegu hitzei. Adibidez: *erretxoa, katurtxoa, mailotxo*. Zure haurra hasita dago halakoak egiten?
7. Ekintza edo gauzaren bat bukatuta dagoela adierazteko, ondoko aditz amaiera hau edo antzekoa esaten du zure haurrak?: **-a/ta**: *apurrita, apurtua, ikusita, ikusia, ekarrita, ekarria, egrinda*.
8. Ekintzaren bat gertatzen ari dela adierazteko, ondoko aditz amaiera hau edo antzekoa esaten du zure haurrak?: **-tzen/ten**: *apurtzen, ikusten, ekartzen, egiten*.
9. Ekintzaren bat geroago gertatuko dela adierazteko, ondoko aditz amaiera hau edo antzekoa esaten du zure haurrak?: **-kol-en**: *apurtuko, ikusiko, ekarriko, egringo/eginen*.

B. ADIZKIAK

Pertsona batez edo besteaz ari garenean aditzaren forma aidatu egiten dugu. Nabarmenduta dauden ondorengo zein forma esaten dituzte zure haurrak? (Errazagoa izango delakoan, adizkiak multzotan bereizi ditugu)

- I. NOR ADIZKIAK**
- Etorri **naiz**, joan **naiz**
  - Etorri **zara**, joan **zara**
  - Etorri **da**, joan **da**
  - Etorri **gara**, joan **gara**
  - Etorri **zarete**, joan **zarete**
  - Etorri **dira**, joan **dira**

- Etorri **nintzen**, joan **nintzen**
- Etorri **zen**, joan **zen**

- Hemen **nago**
- Hemen **dago**

Goazen

- II. NOR-NORI ADIZKIAK**
- Erori **zaiz**, jausi **jata**
- III. NOR-NORK ADIZKIAK**
- Nahi **ditut**, ekarri **ditut**
  - Nahi **duzu**, ekarri **duzu**
  - Nahi **du**, ekarri **du**
  - Nahi **ditut**, ekarri **ditut**
  - Nahi **dituzue** ekarri **dituzue**
  - Nahi **ditu**, ekarri **ditu**
- IV. NOR-NORI-NORK ADIZKIAK**
- Esan **diot**, eman **diot**
  - Esan **dituz**, eman **dituz**

- Erori **zaio/ jausi jak**
- Hemen **daukat / ditut**
- Hemen **dauka / du**
- Hemen **dauzkat / ditut**
- Hemen **dauzka / ditu**
- Ez **dakit**
- Ez **daki**
- Esan **nion**, eman **nion**
- Esan **nizun**, eman **nizun**

HAURRA HASITA AL DAGO HITZAK LOTZEN? ADIBIDEZ: "HEMEN NI" "ZUK EKARRI" "HAU BOTA"...

Oraindik ez Batzuetan Sarriltan

- Oraindik ez erantzuten badiuzu, zozurraren azken orrialdera eta bete informazio orokorra mesedez.
- Batzuetan edo sarriltan erantzuten badiuzu, jarraitu galdesorta beteaz.

C. ADIBIDEAK

Mesedez, idatzi haurrak ESAN dituen hiru esaldi luzeenetakoak

1. _____
2. _____
3. _____

D. ESALDIEN KONPLEXUTASUNA

I. Haur bikiak ez dituzte beti helduen egitura berak erabiltzen. Gainera, batzuetan haurrek egitura bat baino gehiago erabili ditzakete une berean. Zure haurrak hori egiten badu, markatu esaten dituen GUZTIAK.

1. Haurra ipuinari begira dago eta "nor / zain da hori?" galdetzen zaionean, nola erantzuten du?
  - a) Umea txikia
  - b) Ume txikia
2. Haurrari "nor / zain etorri da?" galdetzen zaionean, nola erantzuten du?
  - a) Beste umea
  - b) Beste umea
3. Haurrari "nor / zain etorri da?" galdetzen zaionean, nola erantzuten du?
  - a) Umea bat
  - b) Ume bat
4. Nola esaten du haurrak?
  - a) Hau goxoki (nahi du)
  - b) Hau goxoki (nahi du)
  - c) Goxoki hau (nahi du)
5. Haurrari "nora joan nahi duzu?" galdetzen, nola erantzuten du?
  - a) Bilbo
  - b) Bilbora
6. Nola esaten du haurrak?
  - a) Amona ebea
  - b) Amonaren ebea
  - c) Amonarena
7. Nola erantzuten du haurrak "nor / zainek ekarri du sagarra?" galdetzen zaionean?
  - a) Aita
  - b) Aitak
8. Nola erantzuten du haurrak "nor / zain joan da?" galdetzen zaionean?
  - a) Aitak
  - b) Aita
9. Nola erantzuten du haurrak "nori / zaini eman diozu?" galdetzen zaionean?
  - a) Aita
  - b) Aitari
10. Nola erantzuten du haurrak "non dago?" galdetzen zaionean?
  - a) Etxea
  - b) Etxean

11. Nola esaten du haurrak?
  - a) Ez dauka begia
  - b) Ez dauka begirik
  - c) Ez zait ez joan
12. Norbait ez bateko eskatzeko nola esaten du haurrak?
  - a) Ez
  - b) Ez joan
  - c) Ez zait ez joan
13. Nola esaten du haurrak zerbaite polita dela adierazteko?
  - a) Polita
  - b) Polita da
14. Nola eskatzen ditu haurrak gauzak?
  - a) Ura
  - b) Ura ekarri
15. Nola adierazten du haurrak norbaite delo?
  - a) Etorri
  - b) Etorri da
16. Nola adierazten du haurrak norbaitek zerbaite ekarri duela?
  - a) Ekarri
  - b) Ekarri du
17. Nola adierazten du haurrak norbaitek zerbaite eman diola?
  - a) Eman
  - b) Eman du
  - c) Eman dit
18. Nola esaten du haurrak kambio erori / jausi zaionean?
  - a) Ez hautsi / apurtu
  - b) Ez da hautsi / apurtu
19. Nola esaten du haurrak joan behar duela?
  - a) Kanpora
  - b) Kanpora joan
  - c) Kanpora noa
20. Nola esaten du haurrak geroxeko etorriko dela?
  - a) Etorri
  - b) Etorriko
  - c) Etorriko naiz
21. Nola adierazten du zerbaite bolatzeko asmoa duela?
  - a) Bota
  - b) Bota behar dut

22. Nola esaten du haurrak?
 a) Balinda hartu? b) Hartuko dut?
 c) Hartu ahal dut?
23. Nola adierazten du haurrak norbait atzo etorri zela?
 a) Etorri b) Etorri da
 c) Etorri zen
24. Nola adierazten du haurrak atzo zerbait ikusi zuela?
 a) Ikusi b) Ikusi duten / doten
 c) Ikusi nuen
25. Nola esaten du sagarrak ekarri dituela?
 a) Ekarrri dut b) Ekarrri ditut
26. Nola esaten du sagarrak eman dizkizula?
 a) Eman dizut b) Eman dizkizut
27. Nola adierazten du haurrak zu ikusi zaituela?
 a) Ikusi dizut b) Ikusi zaitut
28. Nola egiten ditu haurrak galderak?
 a) Etxea non? b) Etxea non dago?
 c) Non dago etxea?
29. Nola erantzuten du haurrak "zertarako nahi duzu?" galdetzen zaionean?
 a) Margotu b) Margotzeko

30. Nola erantzuten du "zer esan duzu?" galdetzen zaionean?
 a) Nirea da b) Nirea dela
31. Nola erantzuten dio "zergatik egin duzu hori?" galderari?
 a) Nahi dut b) Ze / zergatik nahi dut
 c) Nahi dudalako d) Nahi dut eta / nahi baitut
32. Nola esaten du zerbait ez dakiela?
 a) Ez dakit zer da b) Ez dakit zer den
33. Nola erantzuten dio "zertan zabilta?" galderari?
 a) Jolastu b) Jolasten
34. Zer esaten du bila ibili den panpina erakustean?
 a) Panpina! b) Galdu den panpina!
35. Zer esaten du bila ibili den panpina erakustean?
 a) Panpina! b) Galdutako panpina!
36. Nola esaten du ez duela nahi?
 a) Ez nahi dut b) Ez dut nahi
37. Nola esaten du haurrak?
 a) Zara tontoa b) Tontoa zara

INFORMAZIO OROKORRA

Hemen eskatzen zaizun informazioa erabat konfidentziala da, baina datuen tratamendurako guztiz beharrezkoa. Horregatik ahalik eta galdera gehien erantzutea eskertuko genizuke.

HAURRAREN DATUAK

Izen-deiturak _____
 Herria Ordizia Telefonoa _____
 Zenbat neba-arreba dira? 2 Seme-alabetan, zenbatgarrena da? 2
 Zenbat lagun bizi zarete etxean? 4

Ondoko pertsonekin zenbat denbora egiten du haurrak eta zein hizkuntza erabiltzen du?

	Zenbat ordu egunean?	Zenbat egun astean?	Zein hizkuntza?
Aita	<u>4</u>	<u>7</u>	<u>Euskara</u>
Ama	<u>7</u>	<u>7</u>	<u>Euskara</u>
Irakaslea	<u>7/12</u>	<u>5</u>	<u>Euskara</u>
Zaintzailea			
Besteren bat, zein? <u>Amona</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>Erdara</u>
Besteren bat, zein? <u>Osaba</u>	<u>3</u>	<u>1</u>	<u>Euskara</u>

Haurraren osasuna
 Zazpikia edo zortzikia izan zen? zazpikia Zein pisurekin jaio zen? 1.580gr
 Entzumen edo mintzamen arazorik izan du? EZ Baiezkoa bada erantzuna, esan ezazu zein _____

Izan al du belarriko infekziorik? EZ Baiezkoan, urtean zenbat? _____
 Beste gaitz larririk izan du? EZ Zein? _____

GURASOEN DATUAK

Noiztik daki amak euskaraz? Betidanik Euskaldun berria 19____(e)tik (urtea) Ez daki

Noiztik daki aitak euskaraz? Betidanik Euskaldun berria 19____(e)tik (urtea) Ez daki

Euskaraz egiten dute gurasoek beraien artean? Beti edo gehienetan Batzuetan Inoiz ez
 Lanbidea: Amarena Idazkaria Aitarena Igeltsera

Ikasketak. Adierazi lortutako eskolaratze mailarik gorena

Amarena	Aitarena
☐ Eskolatu gabe	☐ Eskolatu gabe
☐ Lehen hezkuntza,	☒ Lehen hezkuntza,
☐ Bigarren hezkuntza:batxilergoa edo lanbide heziketa	☐ Bigarren hezkuntza:batxilergoa edo lanbide heziketa
☒ Unibertsitatea	☐ Unibertsitatea

Nork bete du galdetegia? Amak Aitak Beste batek, zeinek? _____

Komunikazio Garapena Neurtzeko Zerrenda III

Euskararen garapenaren inguruko ikerketa hau Mondragon Unibertsitateko, Euskal Herriko Unibertsitateko eta Salamancako Unibertsitateko ikertzaile talde bat ari da bideratzen, Eusko Jaurlaritzaren laguntzarekin. Zuen laguntza ezinbestekoa dugu. Eskerrik asko parte hartzeagatik.

Haurraren izena: _____	Herria: <u>Ordizia</u>
Jaioteguna: <u>2014/03/21</u>	Galdetegia betetako eguna: <u>2017ko martxo</u> <i>hirugarren astean</i>
Mutila ala neska? <u>Neska</u>	Zenbat hilabete ditu? <u>35 hilabete</u>

HITZ ZERRENDA

Haurrek esaten dituztenak baino hitz gehiago ezagutzen dituzte. Gu haurrak **ESATEN** dituen hitzekin gaude batik bat interesaturik. Hartu zerrenda eta markatu haurrari esaten entzun dizkiozun hitzak. Haurrak hitzen bat horrela edo beste era batera esaten badu (adibidez, "pilota" esan beharrean "piota" edo antzekoren bat esaten badu, edo zure herrian edo etxean bakarrik erabiltzen duzuen moduren batean egiten badu) markatu hitza.

Nola erantzun

Baiezkoa ☒

Ezezkoa ○

☐ Dinosaurioa	☒ Karramarroa	☐ Ontza / mozoloa
☒ Txingurria/ xinaurria	☒ Anbulantzia	☐ Helikopteroa
☒ Arkatza	☐ Liburua	☒ Patinetea / trotineta
☐ Robota	☒ Ardoa / arnoa	☒ Marrubiak / mailukiak
☐ Urrak	☒ Guanteak / eskularruak	☒ Txanoa
☒ Bizarra	☒ Hagina / hortza	☐ Hegoa
☐ Hezurra	☐ Botila	☒ Edalontzia / basoa
☒ Kartoia	☒ Kristala / beira	☐ Lapikoa / eltzea
☐ Mailua	☐ Taza / Katilua	☒ Telefonoa
☒ Horma / pareta	☒ Jantokia	☐ Lababoa / konketa
☒ Labadora / garbigailua	☐ Labea	☒ Sukaldea / eskaratza
☒ Egurra / zura	☒ Eskailera / zurubia	☐ Landarea
☒ Lokatza / lupetza / lohia	☐ Tanta	☒ Teilatua
☒ Zubia	☒ Baratza / soloa	☒ Bidea

☒ Denda	☒ Eskola / ikastola	☒ Plaza
☒ Zirkoa	☐ Artzaina	☒ Fantasma / mamua
☒ Gizona	☒ Jendea	☒ Neska / neskatua
☒ Sorgina	☐ Gezurra	☒ Usaina
☐ Zarata / harrabotsa	☐ Afaldu	☒ Ahal
☒ Ahaztu / ahantzi	☒ Aurkitu	☒ Bazkaldu
☒ Behar	☒ Bildurtu	☒ Eduki / ukan
☒ Eskatu	☒ Eutsi	☒ Ezin
☒ Garbitu	☐ Konturatu / ohartu	☐ Merezi
☒ Mugitu	☒ Orraztu	☐ Pentsatu / uste
☒ Txupatu	☒ Zikindu / lohitu	☒ Beltza
☒ Berdina	☒ Berria	☒ Hobeia
☐ Hutsa / hutsik	☐ Iluna	☐ Luzea
☒ Poliki / astiro	☐ Zaila / gaitza	☐ Arratsaldea / arrastia
☐ Berandu / belu	☒ Gaur / egun	☒ Gero
☐ Goiza	☐ Lehenago	☒ Orain
☒ Bera	☒ Ezer	☒ Gu
☒ Horiek	☐ Inor	☒ Zu
☒ Zuek	☐ Noiz?	☐ Nondik?
☒ Nora?	☒ Norena / zeinena?	☒ Zergatik?
☒ Azpian	☒ Barruan / barnean	☐ Bertan
☒ Gainean	☒ Hona	☒ Kanpora
☒ Urruti / urrin	☒ Batzuk	☒ Bestea / bertzea
☒ Ba	☒ Baietz	☒ Baina
☐ Behintzat / bederen	☒ Bestela / bertzela	☒ Edo
☒ Ere	☒ Barik / gabe	☒ Moduan / bezala

HITZ AMAIERAK

Hasita al dago zure haurra halakoak esaten? Horrela bada, markatu borobilean:

☒ -an (<i>treanean, etxean, mendian...</i>)	☒ -koa (<i>trenekoa, etxekoa, mendikoa, itsasokoa...</i>)
☒ -ra (<i>trenera, etxera, mendira...</i>)	☒ -z (<i>oinez, negarrez, kontuz...</i>)
☐ -raino (<i>treneraino, etxeraino, mendiraino...</i>)	☒ -rena (<i>trenarena, lagunarena, ailtarena...</i>)
☐ -tik (<i>trenetik, etxetik, menditik...</i>)	☒ -rentzat (<i>lagunarentzat, Mikelentzat, osabarentzat...</i>)
☒ -k (<i>plurala</i>) (<i>umeak, txoriak, ipuinak...</i>)	☒ -rekin/-gaz (<i>lagunarekin, katuarekin, lagunagaz...</i>)
☒ -(r)i (<i>amari, anaiari, lagunari...</i>)	☒ -k (<i>nork</i>) (<i>nik, zuk, andereñok...</i>)
☒ -zkoa (<i>txokolatezkoa, marrubizkoa, harrizkoa...</i>)	☒ -a(ren)gana (<i>amama(ren)gana, medikua(ren)gana...</i>)
☒ -tzen (<i>ekartzen dut, jaten dut, egiten duzu,...</i>)	☒ -ko (<i>ekarriko duzu, jango dut, etorriko naiz,...</i>)

ADIZKIAK

Pertsona batez edo beste zari garenean aditzaren forma aldatu egiten dugu. Beltzez dauden ondorengo zein forma esaten ditu zure haurrak? (Errazagoa izango delakoan, adizkiak multzotan bereizi ditugu):

☒ Etorri naiz , joan naiz	☒ Etorri zara , joan zara
☒ Etorri da , joan da	☒ Hemen nago
☒ Hemen dago	☒ Etorri dira , joan dira
☒ Erori zait , jausi jata	☒ Erori zaizu , jausi jatzu
☒ Erori zaio , jausi jako	
☒ Jan dut , jan dot	☒ Jan du , jan dau
☒ Jan dute , jan dabe	☒ Jan duzu , jan dozu
☒ Esan diot , esan dotzat	☒ Esan dizut , esan dotzut
☒ Esan dio , esan dotza	
☐ Etorri zinen	☐ Ekarri zenuen
☐ Ekarri nion , ekarri notzan	☐ Puskatu zitzaion , apurtu jakon

HAURRA HASITA AL DAGO HITZAK LOTZEN?, ADIBIDEZ: "hemen ni", "zuk ekarri", "hau bota"...

Oraindik ez Batzuetan Sarritan

ADIBIDEAK: Mesedez, idatzi haurrak ESAN dituen hiru esaldi luzeenetakoak

1. _____
_____
2. _____
_____
3. _____
_____

EGITURAK

Haur txikiek ez dute helduek bezala hitz egiten. Hurrengo adibideetan marka ezazu a edo b, zure haurrak esaten duena bikote bakoitzean. Aukera biak esaten baditu, markatu biak. **Utzi markatu gabe oraindik bietako bat ere esaten ez badu:**

1	☐ a) Umea txikia etorri da	2	☒ a) Bestea umea ikusi dut
	☒ b) Ume txikia etorri da		☐ b) Beste umea ikusi dut
3	☒ a) Umea bat etorri da	4	☐ a) Hau kotxe nirea da
	☐ b) Ume bat etorri da		☒ b) Kotxe hau nirea da
5	☐ a) Hor dago amona etxea	6	☒ a) Panpinak ez dauka ilea
	☒ b) Hor dago amonaren etxea		☐ b) Panpinak ez dauka ilerik
7	☐ a) Nik hartza bota	8	☐ a) Txakurrari ilea erori da
	☒ b) Nik hartza bota behar dut		☒ b) Txakurrari ilea erori zaio
9	☒ a) Pilotak erori zait	10	☐ a) Andereñoik umeari pilota eman du
	☐ b) Pilotak erori zaizkit		☒ b) Andereñoik umeari pilota eman dio
11	☒ a) Hiru sagar eman didazu	12	☐ a) Hiru sagar ekarri dut
	☐ b) Hiru sagar eman dizkidazu		☒ b) Hiru sagar ekarri ditut
13	☐ a) Badaukat hiru sagar	14	☐ a) Atzo Olentzero etorri da
	☒ b) Badauzkat hiru sagar		☒ b) Atzo Olentzero etorri zen
15	☐ a) Atzo amak Olentzero ikusi du	16	☒ a) Bizikletan ikusi dizut
	☒ b) Atzo amak Olentzero ikusi zuen		☐ b) Bizikletan ikusi zaitut

- 17 a) Atzo sagarrak eman **nizun**
 b) Atzo sagarrak eman **nizkizun**
- 19 a) Ez jan dut
 b) Ez dut jan
- 21 a) **Margotu** hasi da
 b) **Margotzen** hasi da
- 23 a) Ez dakit zer **da**
 b) Ez dakit zer **den**
- 25 a) **Apurtu** kotxea konpondu dut
 b) **Apurtu den** kotxea konpondu dut
- 27 a) Etoritzen zara eta hondartzara joango gara
 b) Etoritzen **bazara** hondartzara joango gara
- 29 a) Ez mugitu dena jan
 b) Ez mugitu dena jan **arte**
- 18 a) Non etxea?
 b) Non **dago** etxea?
- 20 a) **Margotu** eman dit
 b) **Margotzeko** eman dit
- 22 Polita **da** pentsatu dut
 Polita **dela** pentsatu dut
- 24 a) Apurtu dut, **ze nahi dut**
 b) Apurtu dut, **nahi dudalako**
- 26 a) Katua nahi dut, hor **dago**
 b) Katua nahi dut, hor **dagoena**
- 28 a) Uretan sartzen **da** busti egiten da
 b) Uretan sartzen **denean** busti egiten da

ESALDIEN ERABILERA

	BAI	EZ
1. Egiten al ditu haurrak 'zergatik' eta 'nola/zelan' hitzekin esaldi osoak? ('zergatik bota duzu?', 'nola egin duzu hori?', 'zelan etorri zara?' bezalakoak)	☒	☐
2. Honelako arrazoiak ematen al ditu haurrak, adibidez: <i>nahi dudalako/nahi dut eta / nahi baitut / ze nahi dut?</i>	☒	☐
3. Haurrari galdetzen badiozu 'zer da zaldia?' edo 'zer da sagarra?' badaki "animalia" edo "fruta" hitz orokorrako batekin erantzuten?	☒	☐
4. Badaki haurrak 'hirukia', 'borobila' eta 'laukia' bereizten?	☒	☐
5. Hitz egin dezake haurrak gerta daitezkeen gauzei buruz, halako egitura erabilita: 'poliki ez badabil, eron lifeke'?	☐	☒
6. Galdetzen du haurrak ulertzen ez duen hitzak zer esan nahi duen? Esaterako, entzuten badu norbaitek 'igandea' esan duela, 'zer da igandea?' galdetzen al du?	☒	☐
7. Esan dezake haurrak aurrean ez dituen bi objektuen artean zein den handiagoa?, esaterako, 'zein da handiagoa, zaldia ala txakurra'?	☒	☐
8. Haurrak ba al daki "ezkerra" eta "eskuina" bereizten?	☐	☒
9. Erabiltzen al du haurrak -ena atzizkia, adibidez 'handiena', 'politena' edo 'gogorrena' bezalako hitzetan?	☒	☐

10. Erantzuten al die haurrak 'zer egiten duzu gose edo nekaluta zaudenean?' bezalako galderari 'jan' edo 'ohera joan' bezalako esaldi egokiek?

Hemen eskatzen zaizun informazioa erabat konfidentziala da, baina datuen tratamendurako guztiz beharrezkoa. Horregatik ahalik eta galdera gehien erantzutea eskertuko genizuke.

HAURRAREN DATUAK

Izen-deiturak _____
Herria Ordizia Telefonoa (nahi baduzu) _____
Zenbat neba-arreba dira? 2 Seme-alabetan, zenbatgarrena da? 2
Zenbat lagun bizi zarete etxean? 4

Oro har haurrari zein hizkuntzatan hitz egiten diote ingurukoek (gurasoek, aitona-amonek, irakasleak, zaintzaileak, etab.)

- Ia beti euskaraz (% 90 baino gehiago euskaraz)
- Gehienbat euskaraz (% 60 eta %90 artean euskaraz)
- Euskaraz eta erdaraz antzera (% 40 eta % 60 artean euskaraz)
- Gehienbat erdaraz (% 10 eta % 40 artean euskaraz)
- Ia beti erdaraz (% 10 baino gutxiago euskaraz)

Zein beste hizkuntzetan hitzegiten zaio? Gastelania

Haurraren osasuna

Zazpikia edo zortzikia izan zen? Zazpikia Zein pisurekin jaio zen? 1.580 gr
Entzumen edo mintzamen arazorik izan du? EZ Baiezkoa bada erantzuna, esan ezazu zein _____
Izan al du belarriko infekziorik? EZ Baiezkoan, urtean zenbat? _____
Beste gaitz larriarik izan du? EZ Zein? _____

GURASOEN DATUAK

Noiztik daki amak euskaraz?

- Betidanik
- Euskaldun berria, noiztik?(urtea) Haurrak jaio zirenetik ez daki.
- Ez daki

Noiztik daki aitak euskaraz?

- Betidanik
- Euskaldun berria, noiztik?(urtea) _____
- Ez daki

Euskaraz egiten dute gurasoek beraien artean? Beti edo gehienetan Batzuetan Inoiz ez

Gutxiak.

Ikasketak Adierazi lortutako eskolaratze mailarik gorena

- Amarena
- Eskolatu gabe
- Lehen hezkuntza,
- Bigarren hezkuntza:batxilergoa edo lanbide heziketa
- Unibertsitatea

- Aitarena
- Eskolatu gabe
- Lehen hezkuntza,
- Bigarren hezkuntza:batxilergoa edo lanbide heziketa
- Unibertsitatea

Nork bete du galdetegia? Amak Aitak Beste batek, zeinek? _____

Nombre del niño:

Fecha de nacimiento:

21/03/2014

Fecha de hoy:

11/12/2016

Edad en meses:

32 meses

* Para simplificar la redacción se hace referencia en toda la prueba al "niño" pero en cada caso se adaptarán las preguntas al sexo real, niño o niña.

Inventario de Desarrollo
Lingüístico y Comunicativo

(II)

16 - 30 MESES
VOCALIZACIONES,
PALABRAS Y GRAMÁTICA

Autores: S. López Ornat, C. Gallego, P. Gallo, A. Karousou y S. Mariscal.

Copyright © 2003 by TEA Ediciones, S.A. - Edita: TEA Ediciones, S.A.; Fray Bernardino de Sahagún, 24; 28036 MADRID

Prohibida la reproducción total o parcial. Printed in Spain. Impreso en España.

	¿Todavía no?	A veces	Muchas veces	¿Ya no lo hace?
Los niños muy pequeños, aunque todavía no hablan o sólo digan unas pocas palabras, tienen muchas maneras de expresarse (producen sonidos, cantan...). ¿Hace su hijo alguna de las cosas que aparecen en la siguiente lista?	☐	☐	☒	☐
1. A veces los niños cantan por su cuenta, por ejemplo, tras oír cantar a un adulto o a algún muñeco suyo. ¿Hace eso su hijo?	☐	☐	☒	☐
2. Sin usar palabras, los niños producen sonidos para expresar que algo les gusta o disgusta, además de sonreír, gritar o llorar. ¿Hace eso su hijo?	☐	☐	☐	☒
3. Los niños tienen muchas maneras diferentes de pedir las cosas. A veces señalan y miran lo que quieren y entonces dicen algo como "a-a", hacen que oigamos su petición. ¿Hace eso su hijo?	☐	☐	☐	☒
4. Para llamar su atención sobre algo que les atrae, como por ejemplo, la luz o un coche que pasa, los niños a veces acompañan sus gestos con sonidos. ¿Hace eso su hijo?	☐	☐	☐	☒
5. Algunas veces, cuando se habla a los niños, da la impresión de que responden y establecen un diálogo. Aunque no siempre utilizan palabras, parece que están conversando. ¿Hace esto su hijo?	☐	☐	☐	☒
6. A veces los niños repiten una sílaba varias o muchas veces. Son sílabas que usted oye bien y que usted puede repetir, como "pa-pa-pa" o "ma-ma-ma" o "ba-ba-ba". ¿Hace eso su hijo?	☐	☐	☐	☒
7. Otras veces dicen sílabas que usted también oye bien y que puede repetir, pero no son todas iguales como, por ejemplo, "a-da-da" o "gu-du-gu-du" o "na-na-ne-ne". ¿Hace eso su hijo?	☐	☐	☒	☐
8. A veces los niños, inmediatamente después de oír una palabra, intentan repetirla. ¿Hace eso su hijo?	☐	☐	☐	☒
9. Muchas veces los niños, inmediatamente después de oír una frase (p.e. una pregunta), repiten su entonación, es decir, reproducen la melodía de la frase. ¿Hace eso su hijo?	☐	☐	☐	☒
10. Algunas veces los niños hablan solos o para sí mismos, haciendo ejercicios con algunos sonidos, palabras o frases del lenguaje. ¿Ha descubierto usted alguna vez a su hijo haciendo algo parecido en su cuna, cuna, parque, etc.?	☐	☐	☐	☒
11. A veces los niños juegan callados, pero otras veces "hablan en su lenguaje" a los juguetes. ¿Ha descubierto usted alguna vez a su hijo "hablando en su lenguaje" a los juguetes?	☐	☐	☐	☒
12. Algunos niños "hablan sin usar palabras" y parece que han hecho una pregunta, o que han reparado a alguien, o que se han asombrado de algo. Incluso algunas veces pueden incluir alguna palabra que usted reconozca. ¿Hace eso su hijo?	☐	☐	☒	☐
13. Otras veces, "hablando" de la misma manera, se animan incluso a contar cosas que les han pasado o a describir algo que les ha llamado la atención. ¿Hace eso su hijo?	☐	☐	☒	☐
14. A veces los niños se inventan palabras que son especiales de ellos y que no se parecen nada a las de verdad. Como, por ejemplo, "ata" para significar "a comer", "lilil" para "tenedor", "lililil" para "muñeco". ¿Hace eso su hijo?	☐	☐	☐	☒
15. Otras veces los niños dicen palabras que se parecen un poco a las de verdad, pero que sólo los padres entienden a la primera. Como, por ejemplo, "aba" por "agua", "ota" por "pelota", "elata" por "las gafas". ¿Hace eso su hijo?	☐	☐	☐	☒

I. DESARROLLO DEL VOCABULARIO

	¿Todavía no?	A veces	Muchas veces
1. A veces los niños, aunque hablan muy poco, van "pidiendo" que se les diga el nombre de las cosas que ven. Puede que señalen algo con el dedo y pregunten al adulto "¿ésto?" (¿esto?) o "¿é ésto?" (¿qué es esto?). ¿Hace su hijo estas cosas?	☐	☒	☐
2. Algunos niños dicen los nombres de las cosas que ven. Andan por la casa y dicen los nombres de las cosas o personas que ven. ¿Hace esto su hijo?	☐	☒	☐
3. Los niños empiezan de pronto a decir palabras y poco a poco van diciendo más. Una vez que su hijo empezó a decir palabras (marque la opción que más se ajuste):			
- Empezó ensayando a decir muchas más	☒	☐	☐
- Ha ido diciendo palabras nuevas pero poquito a poco	☐	☐	☐
- Aún está diciendo las primeras palabras, pocas	☐	☐	☐
- Todavía no dice palabras.	☐	☐	☐

II. VOCABULARIO

Los niños conocen y comprenden más palabras de las que dicen. En este caso estamos interesados sólo en las que su hijo dice. Por favor, lea la lista y señale las que sepa que dice marcando el cuadrado que hay al lado de la palabra. Marque la palabra aunque su hijo la pronuncie de manera diferente. Por ejemplo, diga "ota" en vez de "galleta" o "tota" en vez de "pelota". Tenga en cuenta que es normal que el niño diga sólo unas pocas palabras. No se preocupe si su hijo no sabe muchas de las palabras del cuestionario.

I. INTERJECCIONES Y SONIDOS DE ANIMALES Y COSAS

	Dice	Dice	Dice	Dice
aupa	☐	☒	nino-nino (sirena)	☒
¿eh?	☐	☒	pipii (coche)	☒
auuu (lobo)	☐	☒	pio-pio	☐
beese	☒	☐	ipumbal	☒
brumbrum (coche)	☒	☐	Ququiríquif	☒
cuá-cuá	☒	☐		
			rim-rim (limbre)	☐
			tic-tac	☐
			tocotoc (cabello)	☐
			juy!	☒

2. JUEGOS, RUTINAS Y FÓRMULAS SOCIALES

	Dice	Dice	Dice	Dice
a bañar	☒	gracias	☐	¿qué pasa?
a comer	☒	hasta luego/hasta mañana	☐	so acabó
a dormir	☒	hola/diós	☐	te quiero
a ver	☐	mira	☐	tonto/a
a vestir	☐	no	☐	vale
besitos	☐	eso no	☒	vamos
bueno (bien)	☒	espera	☐	por favor
buenos días/noches	☐	estáte quieto	☐	¿por qué?
				☒

4. ANIMALES (DE VERDAD O DE JUGUETE)

	Dice	Dice	Dice	Dice
animal	☐	☐	☐	☐
araña	☐	☐	☐	☐
abeja	☐	☒	☐	☐
bicho	☒	☐	☐	☒
buro	☐	☐	☐	☐
caballo	☐	☐	☐	☐
canario	☐	☐	☐	☐
cebra	☐	☐	☐	☐
cerdo	☐	☐	☐	☐
cochinito	☐	☐	☐	☐
conejo	☐	☐	☐	☐

4. PERSONAS

	Dice	Dice	Dice	Dice
abuelo (vayo)	☐	☐	☐	☐
abuela (yaya)	☐	☐	☐	☐
bruja	☐	☐	☐	☐
coco	☐	☒	☒	☐
hermano	☐	☒	☒	☐
hermana	☐	☒	☒	☐

* Distintos nombres de personas.

5. PARTES DEL CUERPO

	Dice	Dice	Dice	Dice
barba	☐	☐	☐	☐
barbilla	☐	☐	☐	☐
barriga	☐	☐	☒	☐
bigote	☐	☐	☐	☐
brazos	☐	☐	☐	☐
cara	☐	☐	☐	☐

6. JUGUETES

	Dice	Dice	Dice	Dice
balón	☐	☐	☐	☐
balón/bola	☐	☐	☐	☐
cala	☐	☐	☐	☐
cartas	☐	☐	☐	☐
cuco	☐	☐	☐	☐
cuento/libro	☐	☐	☐	☐
cochinitas	☐	☐	☐	☐
fotos (camara)	☐	☐	☐	☐

7. VEHICULOS (DE VERDAD O DE JUGUETE)

	Dice	Dice	Dice	Dice
ambulancia	☐	☐	☐	☐
autobús/ibus	☒	☐	☐	☐
avión	☐	☐	☐	☐
barco	☐	☐	☐	☐

8. ALIMENTOS Y BEBIDAS

	Dice	Dice	Dice	Dice
aceitunas	☐	☐	☐	☐
agua	☒	☐	☐	☐
arroz	☐	☐	☐	☐
azúcar	☐	☒	☐	☐
balido	☐	☐	☐	☐
biberón	☐	☐	☐	☐
bizcocho	☐	☐	☐	☐
bocadillo	☒	☐	☐	☐
bollo	☐	☐	☐	☐
caramelo	☐	☐	☐	☐
carné (chicha)	☐	☐	☐	☐
cereales	☐	☐	☐	☐
chocolate	☐	☐	☐	☐
chorizo	☐	☐	☐	☐
churches	☐	☐	☐	☐

9. ROPA

	Dice	Dice	Dice	Dice
abrigo	☐	☐	☐	☐
babero	☐	☐	☐	☐
baby	☐	☐	☐	☐
bañador	☐	☐	☐	☐
body	☐	☐	☐	☐
botas	☒	☐	☐	☐
bolón	☐	☐	☐	☐
bufanda	☒	☐	☐	☐

10. OBJETOS Y LUGARES FUERA DE LA CASA

	Dice	Dice	Dice	Dice
árbol	☐	☐	☐	☐
arena/tierra	☐	☐	☐	☐
barco	☐	☐	☐	☐
caballos	☐	☐	☐	☐
calle	☐	☐	☐	☐
campo	☐	☐	☐	☐
casa	☒	☐	☐	☐
cielo	☐	☐	☐	☐

TERCERA PARTE: GRAMÁTICA

I.8. CUANTIFICADORES Y ARTÍCULOS

algunos/a	Dice ☐	los	Dice ☐	otra vez	Dice ☐	tres	Dice ☒
dos	Dice ☒	más	Dice ☐	poco	Dice ☐	un	Dice ☐
cuatro	Dice ☒	mucho/a/os/as	Dice ☐	también	Dice ☐	uno	Dice ☒
el	Dice ☐	nada	Dice ☐	tampoco	Dice ☐	una	Dice ☐
le	Dice ☐	no hay	Dice ☐	todas/os	Dice ☐	unas	Dice ☐
las	Dice ☐	otro	Dice ☐	todo	Dice ☒	unos	Dice ☐

I.9. AUXILIARES Y PERÍFRASIS

estar (estoy jugando)	Dice ☐	Ir (vamos a dormir)	Dice ☐	querer (quiero comer)	Dice ☐
haber (he comido)	Dice ☐	poder (puedes correr)	Dice ☐		Dice ☐

I.20. CONECTIVAS

entonces	Dice ☐	pero	Dice ☐	que (que no vengas)	Dice ☐	y	Dice ☐
o	Dice ☐	porque	Dice ☐	si (estoy quieres...)	Dice ☐		Dice ☐

III. USOS DEL LENGUAJE

1. ¿Había su hijo de personas o cosas que le estaban presentes? Por ejemplo, ¿le pide su juguete o comida a los otros? ¿pregunta por una persona ausente?	Dice ☐	Muchas veces ☒
2. ¿Había de situaciones pasadas? Si unos días antes vieron un payaso en el circo, ¿lo menciona después?	Dice ☐	Muchas veces ☒
3. ¿Había su hijo de cosas que todavía no han ocurrido? Por ejemplo, ¿dice que va a ver a su abuela?	Dice ☐	Muchas veces ☒
4. ¿Hace preguntas?	Dice ☐	Muchas veces ☒

I. TERMINACIONES DE LAS PALABRAS

	Todavía no	A veces	Muchas veces
1. Para hablar de más de una cosa, añadimos el final de muchas palabras: una "-s". Por ejemplo, decimos "cochos" (para más de un cochito), "ojos", "ninas", "liras", etc. ¿Utiliza su hijo palabras en plural como éstas, cuando se refiere a muchas cosas?	☐	☒	☐
2. Muchas palabras tienen una forma masculina y otra femenina. Por ejemplo: "muñeco"- "muñeca", o "nene"- "nena", o "malo"- "mala", etc. ¿Dice su hijo las dos formas?	☐	☒	☐
3. Algunas veces añadimos terminaciones a las palabras y decimos, por ejemplo, "grandote" "pequeñito", "guapísimo", "teote", "tonico", etc. ¿Hace su hijo esto con algunas palabras?	☒	☐	☐
4. Para hablar del resultado de una acción decimos, por ejemplo, "está mojado", "está roto", "está dormido", etc. ¿Usa su hijo expresiones como éstas?	☐	☒	☐
5. Cuando acaba de pasar algo decimos, por ejemplo, "he llorado", "se ha caído", "lo he roto", etc. ¿Usa su hijo expresiones como éstas?	☒	☐	☐
6. Cuando hablamos de algo que pasó decimos, por ejemplo, "contó", "cayó", "durmio", etc. ¿Ha empezado su hijo a usar formas como éstas?	☒	☐	☐
7. Para contar cosas decimos, por ejemplo, "estaba", "había", "iba", etc. ¿Usa su hijo expresiones como éstas?	☒	☐	☐
8. Para hablar de lo que está pasando decimos, por ejemplo, "jugando", "comiendo", "durmiendo", etc. ¿Ha empezado su hijo a usar formas como éstas?	☒	☐	☐
9. Cuando algo está a punto de suceder decimos, por ejemplo, "(vamos) a bañar", "a comer", "a dormir", etc. ¿Usa su hijo expresiones como éstas?	☐	☒	☐
10. Cuando hablamos de algo que pasará decimos, por ejemplo, "bejara", "comera", "subirá", etc. ¿Usa su hijo formas como éstas?	☒	☐	☐
11. Para pedir algo que haga o no haga algo decimos, por ejemplo, "¿qué vengas", "¿qué comas" o "no loques", "no bebás" etc. ¿Ha empezado su hijo a usar expresiones como éstas?	☒	☐	☐
12. Para hablar de nosotros mismos o de los demás usamos formas distintas. Por ejemplo decimos: "(yo) como", "(él) comé", "(ellos) comen", "(nosotros) comemos", etc. Por favor, marque cuáles de esas formas dice su hijo (no importa que use verbos diferentes, por ejemplo, "taper" en vez de "jugar" o "beber" en vez de "comer", etc.).			

juego	☒	como	☒	subo	☐
juegas	☐	comes	☐	subes	☐
juega	☐	come	☐	sube	☐
jugamos	☐	comemos	☐	subimos	☐
juguéis	☐	coméis	☐	subís	☐
juegan	☐	comen	☐	suben	☐

II. VERBOS DIFÍCILES (19)

Si su hijo dice alguna de estas palabras, por favor, márquelo.

(yo) soy	☐	(yo) caigo	☐	(yo) hice	☐	(yo) he) roto	☐
(tú) eras	☐	(yo) pongo	☐	(yo) fui	☐	(yo) he) escrito	☐
(ellos) son	☐	(yo) quepa	☐	(yo) dije	☐	(yo) he) hecho	☐
(yo) voy	☐	(yo) sé	☐	(yo) di	☐	(yo) he) puesto	☐
(yo) doy	☐	(yo) digo	☐	(yo) me) cal	☐		☐

III. PALABRAS SORPRENDENTES

A veces los niños pequeños se equivocan queriendo "hablar bien". ¿Ha oído alguna vez a su hijo hacer algo parecido?

Sí No

"Se ha rompido", "lo has ponido mal", "lo haci mal", "no sabo", "he hachido", etc.
 "Idioto", "una fantasma", "un flor", "otro mano", etc.

IV. COMBINACIÓN DE PALABRAS

¿Ha empezado su hijo a combinar palabras, como "papá coche" o "más agua" o "nene aquí" o "nene al(l) pap(ri)que", etc.?

Si contestó "Todavía no", no rellene la Parte V. (Ejemplos)
 Por favor, continúe en la parte VI. (Complejidad Morfosintáctica)

V. EJEMPLOS:

Por favor escriba tres ejemplos de las frases más largas que recuerde que su hijo haya dicho últimamente.

1. _____ Punt.

2. _____

3. _____

VI. COMPLEJIDAD MORFOSINTÁCTICA

• Para todas estas preguntas vamos a imaginar que su hijo se llama María.
 • Por favor, **MARQUE LA MANERA DE HABLAR QUE LE SUENE MÁS PARECIDA A COMO HABLE SU HIJO EN ESTE MOMENTO**. El niño no tiene que decir precisamente las palabras que aparecen en los ejemplos; lo que le pedimos es que **marque** la frase que más se parece a la manera en que habla su hijo.
 • A veces los niños en un mismo día dicen cosas de dos modos distintos. Si su hijo hace esto, puede marcar **dos respuestas**.

1. María intenta alcanzar un objeto. Usted le pregunta: "¿Qué quieres, María?". Ella le dice:	☒ Bote ☐ E bote ☐ El bote ☐ Todavía no dice nada parecido	2. Está viendo un cuento con María. Le pregunta señalando una imagen del cuento: "¿Qué es esto?". María responde:	☒ Pato ☐ U pato ☐ Un pato ☐ Todavía no dice nada parecido
3. María está buscando sus botas. Usted le pregunta: "¿Dónde están las botas?". María responde:	☐ No tá bota ☐ No tá a bota ☒ No (e)stán las botas ☐ Todavía no dice nada parecido	4. María le muestra un lápiz y una hoja de papel. Usted le pregunta: "¿Qué quieres que haga?". María responde:	☒ Mamá guaguau ☐ Mamá a pinta(r) guaguau ☐ Mamá pinta un guaguau ☐ Todavía no dice nada parecido
5. De repente María empieza a toser. Usted le pregunta: "¿Qué tiene mi niña?". María responde:	☐ Nene tos ☐ Nene tene [tiene] tos ☐ Tango tos ☒ Todavía no dice nada parecido	6. María está en su cama/bañocuna y le llama. Usted le dice: "¡Hola María. ¿Qué quieres?". María responde:	☐ Sacá ☐ A sacá María ☐ Sácame ☒ Todavía no dice nada parecido
7. María quiere un coche que usted tiene en la mano. La niña dice:	☐ ¡E cotel! ☐ ¿E [me] dej(s) e coto? ☐ ¿Me lo dej(s)? ☒ Todavía no dice nada parecido	8. María está comiendo chocolate. Usted le dice: "¡Dale a la muñeca un poco!". María responde:	☒ No gu(s)ta e chocolate ☐ No e gu(s)ta e chocolate ☐ No le gusta el chocolate ☐ Todavía no dice nada parecido
9. La abuela trae agua a María. Usted pregunta a la niña: "¿Qué hace la abuela?". María responde:	☒ Yaya agua ☐ Yaya á [da] agua ☐ Yaya me da agua ☐ Todavía no dice nada parecido	10. El padre de María acaba de irse. María lo está buscando. Dice:	☒ Pa(pá) no ☐ Papá otá [no está] ☐ Papá no está ☐ Todavía no dice nada parecido

RECUERDE: MARQUE LA MANERA DE HABLAR QUE LE SUENE MAS PARECIDA A COMO HABLA SU HIJO.

11. María está en el salón y quiere coger un objeto frágil. Usted no le deja. María responde:	Mamá má [malá] ☐ Mamá e má ☐ Mamá es mala ☐ Todavía no dice nada parecido ☒	12. María sigue mirando el objeto frágil. Usted le pregunta: "María, ¿por qué lo miras?, si no lo voy a dejar". María responde:	No mило [míro] ☐ No o mило ☐ No lo miro ☐ Todavía no dice nada parecido ☒
13. En un momento que usted no mira, María coge el objeto frágil, se le cae y... ¡se rompe! Usted dice: "¡Pero María! ¿Qué has hecho?". María responde:	Oto ☐ O lotora loto ☒ Se ha roto ☐ Todavía no dice nada parecido ☐	14. María quiere bañarse a su muñeco. Le pregunta: "¿Qué vas a hacer María?". María responde:	Bañá [bañar] nene ☐ A bañá [bañar] nene ☒ Voy a bañar al nene ☐ Todavía no dice nada parecido ☐
15. María está mirando al reloj de su padre. Usted le pregunta: "¿De quién es el reloj?". María responde:	Ato ☒ Papá ☐ E papá ☐ De papá ☐ Todavía no dice nada parecido ☐	16. María se prepara para ir de paseo con papá. Le pregunta: "¿Con quién vas al parque, María?". Ella responde:	Papá ☒ E papá ☐ Co(n) papá ☐ Todavía no dice nada parecido ☐
17. María está comiendo papilla y se ha manchado la mano. Usted le pregunta: "¿Qué tienes aquí?". María responde:	Caca má [mano] ☐ Caca a má/caca e má ☐ Caca en la mano ☐ Todavía no dice nada parecido ☒	18. María en vez de comerse el jamón está jugando con el tenedor. Usted le pregunta: "¿Para qué es el tenedor?". Ella responde:	Comé [comer] jamón/chicha ☐ E comé jamón/chicha ☐ E(s) pa(tr) comé jamón/chicha ☐ Todavía no dice nada parecido ☒
19. María está inquieta. Se dirige hacia la puerta. Usted le pregunta: "¿Quieres ir a la calle?". María responde:	Calle no. ☒ A calle no ☐ A la calle no. ☐ Todavía no dice nada parecido ☐	20. María está jugando con su juguete favorito. Usted le pregunta: "¿De quién es este juguete?". María responde:	Nene/ María ☐ E mila mi ☐ Es mío ☒ Todavía no dice nada parecido ☐
21. María quiere pintar. Usted le pregunta: "¿Que lapiz quieres?". María dice:	Api [lapiz] María ☐ Api e María ☐ Mi [lapiz] ☐ Todavía no dice nada parecido ☒	22. María está mirando a su muñeca. Usted le dice: "¿Te gusta, María?". Ella responde:	(Gu)japa ☒ Nena mi guapa ☐ La nena es muy guapa ☐ Todavía no dice nada parecido ☐

RECUERDE: MARQUE LA MANERA DE HABLAR QUE LE SUENE MAS PARECIDA A COMO HABLA SU HIJO.

23. María está buscando un juguete suyo, un coche por ejemplo. Se gira hacia usted y pregunta:	¿Cote? [coche] ☒ ¿O (e)stá e cote? ☐ ¿Dónde (e)stá e cote? ☐ Todavía no dice nada parecido ☐	24. María señala con su dedo un objeto y le pregunta:	¿Esto? ☐ ¿E e eto? [qué es esto] ☐ ¿Qué es esto? ☐ Todavía no dice nada parecido ☒
25. María se acerca con intención de pedirle algo. Usted le pregunta: "¿Qué quieres?".	Agua ☒ Quiero aguadame agua ☐ (Quiero) que me des agua ☐ Todavía no dice nada parecido ☐	26. María mira a la estantería de los juguetes. Usted le pregunta: "¿Qué pasa, María?". Ella le dice:	Osito ☐ Quiero el osito ☐ Quiero coger el osito ☐ Todavía no dice nada parecido ☒
27. Mientras usted baña a María, ella está jugando con una muñeca y dice:	A bañar ☒ A bañar ... a peinar ☐ A bañar y a peinar ☐ Todavía no dice nada parecido ☐	28. María le dice: "¡Mira!". Usted le pregunta: "¿Qué quieres que mire?". Ella dice:	La muñeca ☐ La muñeca ahí ☐ La muñeca que está ahí ☐ Todavía no dice nada parecido ☒
29. Antes de comer María tiene algo en la boca. Usted le pregunta: "¿Qué estás comiendo?". Ella responde:	El caramelo ☐ El caramelo ... papá ☐ El caramelo que me ha dado papa ☐ Todavía no dice nada parecido ☒	30. María mira una figura delicada que no debe coger. A la vez, está diciendo:	E(esto) no ☒ Esto no se toca ☐ Que no se toca esto ☐ Todavía no dice nada parecido ☐
31. María le da la llave del armario de las galletas. Usted pregunta: "¿Por qué me das la llave?". María le dice:	Abre la puerta ☐ Para abrir la puerta ☐ Para que abras la puerta ☐ Todavía no dice nada parecido ☒	32. María está jugando a pegar a su muñeco. Usted pregunta: "¿Por qué te pegas al muñeco?". María responde:	Malo ☒ E(¡) malo ☐ Porque es malo ☐ Todavía no dice nada parecido ☐
33. María juega con un muñeco roto. Usted pregunta: "¿Qué le pasa al muñeco?". Ella dice:	Se ha roto el pie, no anda ☐ Se ha roto el pie y no anda ☐ No anda porque se ha roto el pie ☐ Todavía no dice nada parecido ☒	34. Después de explicarle a María que ahora no puede ir a la calle con ella, María dice:	Viene papá, vamos a la calle ☐ Viene papá y nos vamos a la calle ☐ Cuando viene papa nos vamos a la calle ☐ Todavía no dice nada parecido ☒

INFORMACIÓN GENERAL

Los datos de este cuestionario son estrictamente confidenciales y se emplearán, siempre de forma anónima, exclusivamente con fines de investigación. Si tiene usted algún reparo en proporcionarnos omita los apellidos.

DATOS DEL NIÑO

Fecha de nacimiento: 21/03/2014 Edad en meses: 32 Sexo: V M
 Nombre del niño/a: _____
 Dirección completa: _____
 Teléfono: _____
 Orden de nacimiento del niño 1° 2° 3° otro (especifique) _____
 ¿Cuántos hijos tiene su familia? 2

¿Con quién pasa el niño la mayor parte del día?

mamá papá abuela otro (especifique) Irastolan

Escolarización

Escuela infantil/guardería sí no
 Edad de inicio 12 meses
 ¿Cuántas horas al día? 7-12

Contacto con otras lenguas

¿El niño tiene contacto con lenguas que no sean el español? sí no

Si contestó sí:

¿Con qué lengua o lenguas tiene contacto? Juskara ¿Desde qué edad (en meses)? desde que nació

¿Quién lo habla? Anekaibel ¿Cuántas veces por semana? todos los días ¿Cuántas horas al día? los días

Información sobre la salud del niño

¿El niño nació antes de los nueve meses? sí no

¿Cuánto pesó al nacer? 4.580g

¿El niño ha tenido enfermedades o problemas de audición o lenguaje? sí no

Si contestó sí, por favor describa el problema: _____

¿El niño ha tenido infecciones de oído? sí no

Si contestó sí, ¿cuántas al año? _____

DATOS DE LOS PADRES

Persona que rellenó el cuestionario: madre padre otro (especifique) _____

Lugar de origen

Por favor, indique la ciudad/pueblo dónde ha pasado su infancia/adolescencia.

MADRE Ciudad/pueblo: Ordizia PADRE Ciudad/pueblo: Ordizia
 Menos de 10.000 habitantes Menos de 10.000 habitantes
 10.000 – 50.000 habitantes 10.000 – 50.000 habitantes
 Más de 50.000 habitantes Más de 50.000 habitantes
 Provincia: Gipuzkoa Provincia: Gipuzkoa
 País: _____ País: _____

Escolaridad

Por favor indique el nivel más alto de escolaridad alcanzado.

MADRE PADRE
 Sin escolaridad Sin escolaridad
 Primaria o 1º Ciclo EGB o equivalente Primaria o 1º Ciclo EGB o equivalente
 Secundaria o 2º Ciclo EGB o equivalente Secundaria o 2º Ciclo EGB o equivalente
 Bachillerato o COU o equivalente Bachillerato o COU o equivalente
 Universidad Universidad